

Do Przeswietnej Kapituły Wileńskiej

Od Delegowanego dla Ubezpieczenia Ma-
istności Kapitułnej Braszewicz w Gubernii
Grodzieńskiej Jw^{ost} Kobryńskim leżący,
K. Tomasz Sturgolewski tedy Kapitu-
ły Kanonika. —

Raport.

W Skutek poruczenia P. Kapituły z dnia 7. Stycznia b. r. na Seesji Gene-
ralnej uchybnego, a w dniu 16. t. m. podpisanego z iechatem
wespół z W^{ost} Plenipotentem Pileckim do miasta Braszewicz
i powierzone mi Dzieło we wszystkich Szeregach ukonczywszy,
o odbytej Lustracji porządkiem punktów jak w Instrukcji zosta-
ty umieszczone, następnie Jasnie Wielmożnym Panom przy-
noszę Raport. —

1° Inwentarza podawczego Majestności Braszewicz W^{ost} Janu Komis-
sarzowi Buynickiemu Infundo nieznalazłem, gdyż ten miał
sobie wydane — wzięty przezeń z Archiwum Kapitułnego przez
resztę W^{ost} Kanonika Antuszkiewicza w r. 1821. sporządzo-
ny i przez tegoż w r. 1822. M^{sc} Augusta 15. dnia podpisany i
do potwierdzenia Przeswietnej Kapituły podany, sturzył mi za
skazówkę do rozpoczęcia Lustracji. — Również pro Folwarkach i
Dwulach żadnych podam na piśmie Ekonomowie i namieśtnicy
nie miał. —

2° Pierwszym przedmiotem Czynności mojej było obejrzeć stan zabu-
dowania Dworu, Folwarków i Wiosek; które bez porównania
w lepszym opatrzeniu znalazłem jak były wedle Inwentarza
1821. r. mianowicie: w samym Głównym mieście Braszewi-
czach zbudowano na nowo Oborę, Spichrz, Wótnię, Wótnię,
Browar, Wótnię i t. d. — w Folwarku Tokowie wszelkie
budynki

budynki są w dobrym opatrzeniu - w Folwarku Czechowcach
na nowo z murowany mlecznik - Dom mieszkalny z restauro-
wany. - Niedobicie jest potrzebnym postawienie młyna wiatr-
nego w Braszewicach - a zaś w Czechowcach w t.r. należy prze-
sypać oborę, a w następnym Gumno, - w Łatach porzuciwszy
inż po zrobionym Inwentarze, które są dwa dwulca, jeden
Sokole zwany blisko Dworu Braszewicz - a drugi Nabaki i m-
le od Czechowców, a blisko o trzy mile od Dworu Braszewicz.
Dla wiadomości Przeswiętnej Księżniczki dotychczas szeregowe
opisanie zabudowania Folwarków, Dwulców, Karczem i Wiossek,
z wykazaniem wszelkiego dobytku włościan i w jakim stanie są
Ich Domy mieszkalne - widzieć także opisanie pod literą A.
Budowla włościan w znacznej części potrzebuje Chłost nowszych,
lecz wielu z nich własnym staraniem i kosztami nowe sobie probu-
dowali i teraz budują; Dwór daje tylko pomoc biedniejszym -
proxymia tutaj stała bez lesna i o mil kilka z wielką trudnością i
Expensem sprowadzać przychodzi Drewno na budowlę. -

3° Zadanych Żywiotów iako to: Koni, Bydła, Owiec, Świn i t.d. w Inwen-
tarzu podawozym opisanym nieznalazłem - w porzuci-
szym czasie zaprowadzone znacznie się zmniejsza i przypodku i
dobrze się utrzymuje tak na paszy, iako i żimo w oborze stoso-
wnie do lat i rodzaju rozdzielone - osobno Krowy state osobno
pierwiastki, młodziaki, Cieluszeki, Byki i t.d. - W Łatey oborze
nosi tego majątku w jednym tylko folwarku Czechowcach z naj-
dnie się potrzebną paszą, w którym przez lato wszystkie Krowy i
wielka część młodziaków utrzymuje się; pro innych zaś fundach, tyle
tylko, ile pastwiska wystarcza; na żimę zaś, rozdziela się w pew-
nej proporcji po wszystkich fundach. - W Czasie Lustracji
znalazłem w folwarku Braszewicach: Krow Statych 4 -
Pierwiastek 4 - Cieluszek przesztorocznych 55 - Byczkow ta-
kichże 36 - w Wotowniku na karmie: wotów 36 - Krow
brakownych 15 - Oddzielnie wotów młodych 5 - - w Fol-
warku Tolkowej: Cielic dwuletnich i tryletnich 134 -

w Folwarku Czechowcach: Krów Statych i młodych Cielic
 168. - Bukaiów młodych 13. Cieluszek tegorocznych 19. Byk-
 ow 23. - Cieluszek rocznych 4. - w Awulsie Kabaku: By-
 ków młodych 38. - w Awulsie Szkolu: Byków młodych
 39. - i Bukaiów 5. - a w ogóle Krów Statych z młode-
 mi 310. - Cieluszek rocznych 59. - Byków 187. - Bukaiów 13.
 wółków iednorocznych 36. - Cielont tegorocznych 32. - a
 razem wszystkiego Bydła w całej Maistwosii Sztuk 637.
 i udzielnie na karmie do sprzedania 51. - w Folwarku
Braszevicach: utrzymują się Owce i Swinie. - Owiec znowy-
 dwie się Sztuk 197. - Jagniot 54. - Swin Sztuk 30. - Prosiat mł-
 dych 40. - Pro innych Folwarkach Owiec ani Swin niema,
 dlatego jest mała Owiec liczba, iż pasza z potokiemia niska
 i błotna. - Gatunek Owiec jest zupełnie prosty, również iak i
 bydło jest ordynaryjny i drobny - lubo w roku omniomym
 bydło z terozy w tych stronach padało? - Folwarki iednak
 kłopoty z wsiami, od tego ocalaty niestarsia. - Paktowe
 Krowy utrzymują się w Folwarku Czechowcach, w którym jest
 wiscey siana i latem dogodniejsza pasza; co rocznie do
 400. Sztuk sprzedają się Bydła na te pastwiska, iak iux wyżej
 przewidzianem z innych folwarków i pasią w kilku party-
 ach aby się niemieszaly oddzielone gatunki. - Pakt Krow utr-
 mują Ekonomowie Liseccy z obowiązkiem oddawania od Krowy
 Staty po fasce 6. garcowey masta i po kopie serow kwar-
 towych - a od pierwiastki w półowie - Łata przestętego było
 Krow paktowych Sztuk 57. i pierwiastek 33. - z tych oddano
 masta fasek 66. i sprzedano syrow za rub. Br^o 59. - Termin
 paktu rocznego konczy się będzie w dniu 24. Junii b.r. - Na
 następnę lato pakt znacznie się powiększy i być może Krow
 paktowych 100. z górą - a z czasem spodziewać się należy iż
 Obora Braszeviccka stanowić będzie ważny artykuł co roczney
 intraty. - Na Expensę fundowe żadna Krowa ze skarbo-
 wych nie upotrzebia się, ponieważ wedle pierwszego tu zwy-
 czaju

zwyczajni Nizdzy, Ekonomowie i dalsi utrzymują według prze-
macerenia własnej krwi, z których nabiał dawać i dla chle-
dzi są obowiązani. Oczem opóźnienią pociągniesz w punkcie o Ofi-
cjalistach. — Chcąc zaobserwować staty intrat, z obory czyli z flaktu
materiatoby: a żeby Jpan Kommissarz formalne uczynił podanie krów
flaktowych statych i pierwiastek, poczynając nie od 3. Jana lecz
od wiosny po od karmieniu Cielont — od każdej krwi staty ma-
są oddawać po fasce masta sześciu garców jednej, a za serę pienię-
żną jeśli nie po dwa ruble to przynajmniej po złotych 10. — Od pier-
wiastek w potowie. — Trzymający flakt nie powinien wprost od
siebie masta sprzedawać, lecz odsyłać do prowentu, z kąd Jpan
Kommissarz za wiedzą Kapituły, całą partję przewieźć ku prze-
daniu obowiązany będzie w to miejsce, gdzie cena będzie popła-
tniejsza. — Cielonta po urodzeniu mają zostawać przy krowach
przez niedziel 6. — a sól do masta z prowentu dostarczana bę-
dzie. — Na rok następny być może w pewnej sperandzie in-
trata z obory następująca: z flaktu od 100. krów za fasce ma-
sta 100. po rubli $3\frac{1}{2}$ — rubli srebr. 350. — za syrow kop 100. po złotych
10. — rub. srebr. 150. — za wotów karmnych sztuk 50. — po rub. srebr. 40.
rub. 500. — Za krów brakownych 10. po rub. 4. rub. srebr. 40. — Za
owice sztuk 50. — po kop. 75. — rubli $3\frac{1}{2}$. — a w ogół być może
rubli srebr. 1077.

4^{ty} Koni Skarbowych profolwarkach Braszewickich oprócz trzech starych do
Deptaku niema — uczyniłem uwagę, że należałoby dać pomocy wło-
ścianom dla rozmnożenia koni w tej miejscowości, albowiem ci mają ich
liczbę małą, i z tego powodu niemać żadnych zarobków i obrotów.
Widny że Przeswietna Kapituła rozrządzenia mojego niezgani, za-
citem Kommissarzowi sześć klaczy mierznej rosliny i trzy ogierki takich-
że z skupić i utrzymywać one przez zimę w Braszewicach a latem
w Cechowcach, dostrzegając najzupełniej aby włościanie mający kła-
cze, do odchowania z wiosny do Dworu one przyprowadzali. tym-
sposobem rozmnożyć się konie i włościanie z ich użytku nabiorą chęci
do chowania. — Zrebiła z klacz Dwornych, obrócić się na zapomogs
włościan

Wtoscian - projekt ten zdaniem moim wyteczny, oddajis pod zatwierdzenie P. Kapituły. - Zapytani Wtoscianie czy Oficyalistei Skarbowi nie używają ich koni we własnych interesach? Wyznali, że tego nadwójcia niema, gdyż każdy ma wyznaczoną liczbę do trzymania własnych koni. -

5^{on} z Pastwa profolwaniach na rzecz Skarbu P. Kapituły utrzymują się tylko same gęsi - z Sustracyi rejestrow legrocznych okazało się, że z wyprzedzają gęsi po odtrąceniu capensy za owies na karmionych węgły, wozto na intracie rubli s^{rs} 28. k^{yp} 60. - jednak gdy chowanie onych zajmuje w gospodarstwie wielokrotnie czasu i wymaga dla dozoru chowania oddzielnych kociet? - pereto rozumiałbym że utrzymywanie gęsi iako niecenny w tych stronach produkt, zupełnie skasować. - Z Radto: Kommissarz i dalsi Oficyalistei Skarbowego ptastwa na ordynaryę, nie potrzebują, ponieważ że z wycożain dawnego i z pternaczenia delegowanych od Kapituły, trzymają własne - o czem przy opisanu Oficyalistow poniżej wyrazi się. - Z Utrzymywania Swin przy Browarze Braszewickim żadney nieokazano intraty - rozchodzi się onych na ordynaryę, rocznie sztuk 15. - Należałoby zalecić Kommissarzowi aby co roku nie najmniej po sztuk 10. karmiono wieprzow lub Kabanow, na okrasę w zapas potrzeb skarbowych, iako w miejscu gdzie zboże nieciot poptodnym. - Co do owiec: według opinii Kommissarza miejscowego, że w lepszym gatunku prócz prostych hodować się w tych Dobrach niemogo, z przyczyny iak wyżej w spomnianem niskiego położenia gruntow i słabej paszy. - Tym wosyżskim w bliskich Somwiedztwach, są zawody gatunkowych owiec, z których wetna warinym jest artykułem intraty; z atym czy nie zdałoby się Przeswietney Kapituły, zakupić kilka trykow Marynowow dla poprawienia gatunku. - Storażniejszych owiec ianie się znajduje w Braszewioxach niema inney komysci - prócz wetny służący na odzież dla cielek. -

6^{on} Wetny w zapasie znajduje się miedow 6. funtow 30. - Summa płócien niema z powodu nierownożain dwuletniego Smu - Są iaki w omisio.

w ominionym roku wyrobionym zostat, rozdano lwowianom
do pterdziwa, i moze byc z onego tkackiego pólna sztuk
sześć - tatkę przedsis tokciowe, biorąc na jedną dzień pransowy.
ny - Tkaczew własnych mieszkających bez gruntu, jest dwóch.
Od sztuki talek, zwykło się im ptacie zarobek po rublu iednym
a czasem i wiscey stosownie do cizności talek. - w latach w któ-
re len rodził, wyrabiano się tkackiego pólna do tonci dwu-
i grubizny tyler. - Sztuka pólna przedawata się od rubli 5. do
6. - na potrzebę fundow, i odzież dla czeładzi przędziwa
własnego wystarcza. -

1° W tej maistrzosi w samych Braszewiczach, ieden tytko znajduje
się Browar, z budowany i urządony porządnie wedle da-
wnego sposobu, przy którym podtymże dachem cieżpie się woto-
wnik z pomodem i pterzynami dla wotów karmnych - Opi-
sanie tej budowy szeregótowe znajduje się w anecie pod li-
terą, H. - Miedż w Browarze znajduje się porządna i odpowia-
dająca potrzebie iakto: Bania do pędzenia roboty browarskiej na
raz nadną półbeotkową, z czapką miedzianną i rurą, w chodzą-
cą do ogrzewacza - przynięy gran do wypuszczenia brądy do
farmina z gątką - drugi gran przy nadzi ogrzewającej
robotę z trąbką miedzianną w chodzący do Bani dla wpu-
szczenia roboty z ogrzewacza - Baniata waży wedle oka-
zanych rejestrow funtów 604. -

2° Ogrzewacz miedzianny w drewnianej kadzi trzema
żelaznemi obręczami obitey i iednym końcem w chodzący
do węża - waży funtów - 215. -

3° Wąż z trąbnikami od roboty Bani, z ogrzewaczem zlo-
żony - waży funtów - 383½. -

4° Bania do lutrowania nagornatki z czapką miedzianną -
granem i gątką mosiężną, dla wypuszczenia odwonu -
waży funtów - 413½. -

5° Wąż w trąbniku przy lutrowie waży funtów 135. -

6° Kociot miedzianny, dla grania wody dla zatorow - waży
funtów

4

funtów Osmdziesiąt Szesć. — Tym miedzi iako w murowanej i niewy-
tem. — W Ogółe podług okazywania w reestrach wywagi, a do zw-
refinowania zostającej się cała miedź Browarna waży
funtów 182½. — Czoły i dalsze nauczynia drewniane w tym
Browarze, z najdłuższą, które widzieć w osobnym reestrze
razem ze sprzętami po folwarkach będącemi pod literą B. —
Chociaż Browar, ... w dobrym jest urządzeniu i dla niskiej
pracy rowami okopany, mając oraz przed sobą, szperoni ka-
nat i studnie dwie po obu stronach? mimo to wychod gorat-
ki jest mały — uchyłitem rewizyę reestrów goratowanych
z lat przeszłych od roku 1825. i okazało się że wychod zawsze
tu był iednostajny iak teraz a niekiedy i mniejszy — z Beorki
Łyta najwyższej się wydać po garcy 28½. — Z uwagi przeto
uwagi, gdy niemożna w tym folwarku Browaru zupełnie
kasować, należałoby ony przerobić na mniejszy — a złożyć
drugi w Czechowcach gdzie iak mówiono, woda jest lepsza i wy-
chod byłby niezawodnie większy — tym porządkiem folwark Cze-
chowce stałby się ważnym punktem gospodarni Braszewic-
kiej, ponieważ wszystkie krowy pastwowe tam się utrzymu-
ją a z tym Browar czyniłby w tym folwarku wielką dogo-
dność i znaczną korzyść przez pomnożenie wychodu przyniosłoby
na intratę. — Od daty 8 Bř 12. b. r. do rozpoczęcia niniejszej
Lustracji przysłał z Browaru wódki garcy 5.9½. a z wypraco-
wania iż jeszcze do Browaru na Młój 2½, potrzeba na goradnia
Łyta Beorki 131. — Z tym podług wychodu teraźniejszego przy-
bądź jeszcze do prowentu wódki garcy 3.7 33½. — Drewna
utrzymanie Browaru własnych niema — kupuje się przeto one
i sprowadza się w części o mile, a w części o mil ½. o czym
poniżej objaśnim. — Torfu w całej obszerności Braszewickiej niema,
za Administracyi s. p. Kawanina Awotuszkiewicza czyniano próby
spodobienstwa miejsca i ziemi; lecz po zapaleniu okazało się, że ko-
pana torfowina za obciążeniem ciężką rozsypująca się nie trzyma
iż ognia; albowiem w miejscach w których ją kopano, nie było

to
2

było darną i natopić, a pod spodem piasek czysty. — Miesca
na postawienie Browaru, iżby woda sama mogła iść na tronby,
niema, albowiem wszędzie procyja płaska i równa — woda do
kottów, trąbniwów i t.d. nalewa się ze studni wiadrem i przechodzi
surami komunikacyjnemi do miejsc potrzebnych. —

Chcąc dowieść z pewnością dlaczego w Browarze Braszewickim
tak jest mały wychód gorzalki, excminowatem winnika, który jest
z włości, i inne ustronne osoby — lecz zgodnie spowiadali, iż od
zatolenia Browaru a nawet i za powroty Łuka, nie było wię-
szego wychodu, za przyczynę tego stada że było to małe warzące
szczególniej z Czechowców i Owulców — że woda powierzchni
stłotna i strumienia czystego studni utworzyć niemożna i mimo
kopanych studni w różnych miejscach dla znalezienia lepszej
wody, żadna usilność niepomogła i że niedostatek młyna dla
czystego mlecia może jest temu przyczyną, gdyż w Deptaku nie-
wielkim iaki się najdnie, niemożna z mleć należyć i musi z
własnego czasu wilgotnego, pierwiej przesuszać zboże żeby się
Łiarno podato należytemu z mlecin — z tych powodów niema żad-
nego namiatu a następnie i należytego wychodu — i teraz dodaję
że mała znajomość pisarza około Browaru, może być nie posled-
nią przyczyną małego wychodu. — Aby nadal zapobiedz temu, po-
treba koniecznie zabudować młyn wietrzny o czym w liście moim
z dnia 28. Januaria do Jw. Prata Probozera pisanym Przeswietnej
Kapitułe doniołem, od której odebrawszy pozwolenie, poleciłem Pa-
nu Kommissarowi Buynickiemu aby z mechanikiem w bliskości mie-
szkańcym z robotą umowę, kosztu wyliczył i mnie to wyzyska ode-
stał; sam dopełnić tego nie mogłem bo pod bytności moją w Brasze-
wiczach Mechanik w miejscu mieszkania swego nie nazydował-
się — uchylił zaś poleceniu Jw. Buynicki i przystał mi za-
dane wyrachowanie i umowę do Kiotrienicy — co widzieć już
litera C. — Co się tyje kupi materyatów? Zapewnić miysowey
Kommissarz że najwyższą oszczędność zachowa — a co do Ordy-
naryi dla Mechanika? przestatem moje niektóre uwagi ku zmnie-

szczeniu

kwadratowy o powierzchni, lecz nie wiem czy skutek wzrostu. —
 8° Ogrody fruktowe niewielkie znajdują się — pierwszy w Braszewicach,
 drugi w Czechowcach — a trzeci nowo założony w Tolkowej —
 dwa pierwsze obejmują po kilkanaście drzewek fruktowych i
 nieco młodych — między drzewami fruktowymi uciewa się ogro-
 dowina lubo i smaczego są udzielne ogrody warzywne — z któ-
 rych prócz zataśnięcia potrzeb fundowych, sprzedaje się ogrodo-
 winą po bliższych miasteczkach, a szczególnie w Antopolu —
 z rejestrowanych składowo się, że za ogrodowinę wesoło
 do skarbu P. Kapituły rub. 3° 45. — Podobnie Chmielniki
 w powyższych trzech folwarkach od roku 1822. są zymowadze-
 ne, z których w tym roku zebrano chmielu suchow 22. iakowa-
 łości na potrzeby Browarni jest dostateczną, lecz na intraty-
 nie się nie sprzedaje. — Przechód skarbowych Folwarku Czechow-
 cach, znajdują się ulow 25. mied w nich odebrany odsyła-
 się do prowentu dla sprzedaży. —

Co do Oficjalistów i Celadri Dwornej.

W Maiotku Braszewicach Kłosa Generalnym czyli Kommissarzem jest
 Jpan Michał Bruynicki od czasu obicia przez Kapitułę Bra-
 szewic po Łuku — Sam urządza Folwarkiem Braszewickim,
 chowając Namiestnika, pisarza prowentowego i strażnika czy-
 li pisarza Szymkow — pod jego zawiadywaniem i Rządem są da-
 si Ekonomowie po folwarkach i Namiestnicy po Awulwach. —

Chirurg Jpan Bernacki Łonaty z Sturżycami, uczył się w Wilnie
 i praktykę odbywał przy Szpitalach powiatowych, i dawał Ecu-
 man i ma świadectwo od Józefiniego operatora wrażeńno-
 usprawy wileńskiej. — Pisarzem prowentowym Felia Terpi-
 towski służy rok 3. — Strażnikiem czyli pisarzem Szymkowym
 Karol Pyrzyński służy rok pierwszy — namiestnikiem Kwa-
 piński służy rok 6. —

W Folwarku Czechowcach Ekonom Łonaty Jpan Józef Lisiecki — ma

do dunedo

do danego Ciema, sturzy rok 3.-

W Folwarku Totkowey Ekonom Jm. Jan Tomasz Buynicki z matką, staruszką i siostrą wdową, niedawno przybyłą, ma także do danego Ciema i sturzy rok 3.-

W Awulsie Kabanach namiestnik Jan Terpiłowski nieżonaty, sturzy rok pierwszy pod dozorem Ekonomu folwarku Czechowcow iako z potwierzenia do tego folwarku jest najbliższym. -

W Awulsie Tomoku namiestnik Demian Nesciuk z wdową Braszewicz nieżonaty, zostaje pod dozorem oddzielnym samego Kommissarsa, sturzy od obicia Braszewicz po Łuku. -

Plenipotentem w Kobryniu jest Wj. Jm. Jan Jabłonski, którego obowiązkiem pilnować rozstradał powiatowych, interesów w sądzie niższym i prawnych iestliby się zdanyty. -

Liczba Oficjalistów i Celadzi dosyć jest mała i ograniczona i zdaje się że niemożno z mieyszyc onych, ba tyle się tylko utrzymuje ile konieczno potrzeba. - Dotychczasowa Tabella pod literą D. - nie tylko obejmuje liczbę Oficjalistów i Celadzi w każdym Folwarku, ale nadto wykazuje Ordynaryj onych, pensyę i Jurgiel tak iaka każda osoba pobiera. - Zdać się że ordynaryja co do Łboka, Okrasy, Wodki i Soli umiarkowanie jest przeznaczona i niema czego zoney odeymować. - Lech za nabiał, wolne utrzymywanie Wydat, którego z należono w czasie Lustracji niniejszej tak u Kommissarsa iako i u każdego Ekonomu po sztok kilkanaście; podobnie i ptastwa i co do koni: nieco zawiele dozwolono i w nieporządku bez ograniczenia dotąd trymano się. - Inne znaczenie prsy, ordynarij i. t. d. dla Oficjalistów nastato iestcze w r 1819. - Jm. 18. dnia przez Delegowanego od P. Kapitulę Kommissarsa Wj. B. Porazimskiego - widzieć one w kopia pod literą E. - Chcąc w wyrażonych wyżej artykułach uczynić poprawę bez krzywdy Oficjalistom i straty P. Kapitulę, należy zrobić postanowienie następnie: 1° Skasować Instrukcyę i rozporządzenie przez B. Porazimskiego uczynione. - 2° Na rok następny dozwolić Jm. Janu Kommissarsowi chować koni 5. - Krów własnych 6. -

ptastwa

ptastwa na Expens ogólny Stotowy i dla przybywających Osob
gościennych do przyptodku, zachować trzy Indyjorki i Indyjka-
gęsi pise z gęsiorem - i Kaczek oktery z Kaczorem. - Pisano-
wi Prowentowemu konia jednego i krowe jedno własne. - Psa-
nowi Sygnalowemu konia jednego i własne krowe jedno -
dla Namiestnika Braszewickiego konia jednego i krowe
jedno chować niech wolno będzie - z tym warunkiem żeby
ptastwo i nabiał sprzedawanemi niebyły - Krowy mają być
w spólnie doiane na ogólny Stotowy użytek i nabiał dla
czeladzi. -

Dla Chirurgja dozwole utrzymywać koni dwa i krow wta-
snych dwie w z Lbroniem i żeby dalszych Lwinow we Dwo-
ne nie utrzymywał. - Dla Namiestnika w Szkolu konia jednego
i krow własnych 2. z obowiązkiem dawania nabiału dla czela-
dzi. -

Dla Ekonomia w Totrowey koni 2. krow własnych 4. razem z na-
biatem dla Czładzi; a z ptastwa, trzy gęsi z gęsiorem, i trzy
Kacski z Kaczorem dozwoleć. -

Dla Ekonomia w Czechowcach. Konie 3. - krow własnych 5. -
z nabiałem dla Czładzi - z ptastwa zaś gęsi 3. z gęsiorem
i tyleż Kaczek z Kaczorem. - Dla Namiestnika w Kabaku ko-
nia jednego i krow własnych razem z Czładzi, dla nabiału 2. -
Krowy tak Kommissarskie, Ekonomske i innych Oficjalistow
na równy wygodzie i ani skarbowe mają być utrzymywa-
ne. - Cielęta od onych iexeliby przez Oficjalistow na Stół nieby-
łyby upotrzebionemi? pod żadnym pretekstem hodowanemi i
na zimę utrzymywanemi być nie mają - również ani kę-
dom ani komu bądź kolwiek, też Cielęta od krow Oficja-
listow na strone przedstawani być nie mogą, lecz po prostu
w Oborze P. Kapituły za opłatą wtasci cielom od sztuki po
Złoty 5. a za lepsze po rublu srebr. 1.^m, byle p 6. Tygodni ssaty krowy.
Na Ordynaryz dla Czładzi między innemi dać się Bob, lecz gdy to
Zboże wiele zajmuje dobrego gruntu a tem samym i gniaz wraz
robotnika

robotników; uważam że ora być pożyteczniejszą, iżby kartofle w
czniejszych ilości zasiewane były, a po skasowaniu zupełnie znasie-
nia bobu, dawać na ordynaryę groch i kartofla. — A ponieważ Kar-
tofle mogą być jeszcze znacznie korzystnie przeznaczani na go-
rątkę w Browarze? przeto obligowatem Jhana Kommissarza aby
wysiew onych znacznie pomnożył; przyrzekając mu przystać Infor-
macyę, w jesieni iak się ma Ziemia pod kartofle w ugorze urabiac
i razem dostawić sosokę z wilną do oborywania onych — rozumie
że P. Kapituła projekt mój do powiększenia lisiewu tej tak poży-
teczney rośliny zatwierdzi i ony przynajmniej do morgow 25 po-
mnożyć w całym majątku Braszewickim, rozkaże. —

Zwyczwaj dawania chudców wieprzów i Kabanów na ordynaryę, po folwar-
kach, których sami Ekonomowie i po awulsach Namieśtnicy w istym i pro-
wentu Ziarnem ukarmiali, niemoże należeć do dobrego porządku; gdyż to
podlega podeyrzeniu względem wydatku zboża i ilości sztuk karmiących się.
należałoby to odmienić i postanowić, iżby odtąd wieprze i Kabanę na
ordynaryę przeznaczone ukarmianemi były w jednym miejscu przy Bro-
warze Braszewickim; skąd tak Ekonomowie iako i Namieśtnicy i dla
siebie i dla czeładki wedle tabelli sztukami za wiedzą Kommissarza od-
bierać mają; a lepiej jeszcze byłoby gdyby okrasy czyste i dalsze wzdli-
na funtami dla każdego przeznaczona zostata, gdyż sztuka sztucenie
jest równa i stąd wyniknąć mogą nieporozumienia i skutnie między
Oficyalistami a niekiedy i szkodła dla skarbu Kapitułnego.

Jana dla koni Oficyalistów wydać się tyle, ile przy oszczędności potrzebuja.
Łatem konie Ekonomia Czechowskiego i Namieśtników po awulsach, ch-
dzą na pastwy — Kommissarskie zaś i Ekonomia Potkowskiego przez rok cały
stoią na stajni i przykrymy, że iakoby i w Braszewicach i w Potkowie
pastwy potrzebne niema. —

2° Chociaż wszyscy Oficyalisci in fundo Braszewicz mają oddzielne ordynaryę?
z tem wszystkiem tak pisurze iako i Namieśtnik stotnia, się razem z Kommis-
sarem za potężeniem Jch ordynaryi i do jednego siadają stotu; symon
Chyrunga który odziera się z przykrymy i ma Familiją i osobne Czeładki. —

3° Wszyscy sturzący tak z Indegacyi czynionej iako też z przypatrzenia się mo-
iego, w pełnieniu obowiązków są pilni — a co do Kommissarza i Ekono-
mów

Ekonomow po przegłoszeniu Rządu Jch we wszystkich szeregach
tak przez siebie iako i przez w^o Plenipotenta Pileckiego, wzmocnem
ich byda zdolnemi. — Zachowanie się Jch przyzwyczajone i sprawne, oraz
zgoda iana w tych Dobrach znalaztem; wreszcie kara o Jch dobrej
karduicie — w reszcie: szeregótawa weryfikacya iana przy Generalnej
kalkulacyi nastąpi, i istotną wyświeca prawdę, mianowicie co do
Jch wierności dla skarbu P. Kapituły; Ja tego dla krótkości cza-
su i dla zbiegu rozmaitych okoliczności, iako to z tego powietrza i
choroby powzięci otem wiadomości nie bytem w stanie — wykryja
się zapewne i tu niektóre uchybienia i nadużycia, a to z powodu
że P. Kapituła w Rządy tej Maistności od lat tylu ani przez De-
legowanych z Grona Swoiego, ani przez Oficyalistow na to utrzymy-
wanych, niewglądała. —

4° „Łosi” rozmaitej Czeladzi w Maistności Braszewickach po Solwarkach i Awul-
sach jest następująca. — w Samym Dworze Braszewickim
Ciun 1. Pastuchow 3. Chłopiemy Chmielniku 1. — Winnik 1. — Pa-
rodek przy Winniku 1. — Parobkow przy wotach harmnych 2. — Stodo-
wniocy — Gospodynia Kucharka i Furman Kommissarja — a
wszystkich osob 13. — w Czechowcach — Ciun — Pastuchow 2,
Gospodynia — Dzienek do dalcenia mrow 3. i Furman Ekonomski
a wszystkich osob 7. — w Potkowie Ciun — Pastuch — Gos-
podyni. i Furman Ekonomski — Osob. 4. — w Awulsie So-
kolu. Pastuch — Lesniocy i razem Ciun z Żonoi Córko-
Osob 4. — w Awulsie Kabanu. Pastuch i Gospodyni —
Osob 2. — a w ogół w całej Maistności Braszewickiej
wszystkiej Czeladzi przez Oficyalistow wyprzeczego rzędu Osob 30.
Po wyprzecu Czeladki odbiera roczna pensya w iednymże czasie na
Bożenarodzenie z rak Kommissarja, który z onemi robi corocznie
rozrachunek — wprzysy sa na ordynaryi. — Dotychczas tabella pod
literą D. wyswieca iaki dla karidego z Czeladzi przeznaczony list
Jurgitt i Ordynarya; oraz obejmuje Jch Imiona i nazwiska. —
Przeliczenia Ordynaryi biorzący się przez Oficyalistow i Czeladki zdaje-
się iż nic niema do uiscia, gdyż na miesiąc dla czeladki wydać się
tylko na

tylko na Osobę Łyła po garcy 12. i Jarymy po garcy 6 - Chleba
butki na tydzień wypiekają się dla każdego z trzech garcy maki
i wosypcy do jednego ciadają stół. - Z Uwagi, że się przez nowe roz-
porządzenie wiele oficyalistów może się uścić utrzymywania Bydła
i ptactwa; i że oni ani misa wotowego, ani Baranów wyzna-
czonych na Ordynaryz niemieck, oprócz dwóch Jętwoic w Bra-
szewicach na stół Kommissarski; a iak się z przewieranych re-
iestrow okazało że z tych Artymutów i jednej sztuki dotąd nie upo-
trebiono; przeto czy nie zdałoby się P. Kapitulę dotrzyć do Ordyna-
ryi dla Kommissarza Baranów 4. dla dwóch Pisarzy i namiestnika
w Braszewicach Baranów 3. dla Ekonomów w Czechowcach i Pot-
kowey dla każdego z Osobna po Baranów 3. i dla dwóch Namiest-
ników w Awulwach po Baranów 2. z tem: iżby wosypcy skury nie
ostrzyżone ani zamienione do prowentu oddawali. -

5^{ty} Las w Dobrach Braszewickich można powiedzieć że niema oprócz ga-
iów w Czechowcach, które na budowlę nieprzydatne. - w Awulsie
Sokolu z nędy się Larosli w tón kilka przez Kommissarza nie-
dawno na Las zapuszczonych - w nich rośnie najwiecej Brzozy
i jest iak wyniosła od Ziemi do tonci trzech. - w Folwarku Pot-
kowey jest bardzo szorsty Gaj tuż przy samym zabudowaniu,
w którym Brzozy i Sosny bydy może do 100 sztuk z góry. - w Gaiach
Czechowskich rośnie Brzoza, Dębina, Sosna i Osyza - Sosny
można w małej liozbie znaleźć berwiwna, reszta zaś tylko na kro-
kowie do niewielkiej budowlę, na taty i koty zdobna bydy może -
Obszerność tych gajów rozciąga się w iednym ciągu z Larosłami
i mieć może w Obszerności do w tón 20. - między tymi Gaiami
z nędy się Sianożencia i pastwiska - w Awulsie Kabaku
są gaje brzożowe bardzo pięknie, gęsto i wysoko w górę idące -
rozpoścynają się tuż pod samym folwarkiem i ciągną się po nad
Rzeką, Sadzinówką i końcem granic lasu Diferencyjnym
Szlachcica Borejczy - Tego pięknego Lasu bydy może do w tón 4.
Lasy powyższe są w pilnym dozorro - nanie się nie używają, chyba
tylko w gwałtowney potrzebie lub zeschle albo od burzy wywrócone.

Jan Kom

Kommissarz Buznicki godzien pochwały zato że usiłując zarosła pomaxać wybierając ku temu miejsce niewygodne na to i że i sam przez siebie i przez Oficjalistów Dwornych czuwa nad catością Gaiw i Zarosłów. — W Czechowcach gdzie są gaie większe utrzymuje się dwóch oddzielnych Lesników 1^{szy} Walenty Pawłowicz mieszka w osobnym Obrobie z bliskim ku granicy osiennej majątności Okropney J^u Marszałka Postowskiego. 2^{dy} Fryderyk Czechowicz we wsi Oleksiewiczach z drugiego końca Lasu, oba włościanie Kapitulni. — W Kabanu ponieważ Las potężny pod samym folwarkiem i rości się między polami; miejscowy Namieśnik go strzeże, a Jan Kommissarz czyni w tym rewizyę. — w Awulsie Sokolu jest Ober Lesnikiem Dawid Dowhun którego żona jest razem gospodynią folwarków. Lesnice w Czechowcach za postęgi swoje w nadgrodzie, żadney niestwierdzonej Dworowi pranszeryzany prócz opłaty czynszów i podatków skarbowych. — Las Ober Lesnik w Sokolu który strzeże nowych odrosli po różnych miejscach w Obrobie Braszewickim i który w czasie roboczym jest pomocą Namieśnikowi, pobiera pensyę wedle tabeli pod literą D. —

Chirurey w Dobrach Braszewickich utrzymuje się Chirurg dla ratunku i leczenia włościan — mieszka we Dworze Braszewickim i zajmuje Domek usposobiony dla Oficjalistów — Jan Kommissarz wybudował niewielkie mieszkanie lecz dosyć wygodne dla Felokera blisko Braszewicz w Awulsie Sokolu; lecz Jan Bernacki Chirurg mieszkać tam sobie nie chce — z mwiey uwagi należałoby Domek z Sokola iako tam niepotrzebny przenieść do Braszewicz i postawić w osobnym miejscu dla Felokera niedaleko Kościoła; zaistyt teraz Dom przez Chirurga wiele czyni niewygody w gospodarce i chlebach folwarczna dosiwiadcza ciężoty — a że Jan Chirurg iako żonaty chowający kilka osob chlebadzi i utrzymujący Ptastwo i Swini, mieszka na jednymże dziedzińcu z Dworem, przeto wynika iż z tego znaczne nieprzyjemności i szkodliwie. — Przystym tenże Chirurg chowa koni 3. Krow. 3. Cielont rożniaków 3. Swin 4. Orat Gęsi, Indyki i kacuki — Kapitulacji pobiera rub. 8re 60. — na okras; rub. 8re 10. — i na lekarstwa rubli

rubli 8² 30. z Kasy Włosciańskiej - również pobiera z magazynu
Włosciańskiego na ordynaryj, żyta 4000 4. Jazmienia 4000 2. Cursa
4000 5. - ze spiżarni skarbowej dać się mu przeniocy Osmi 4. Gryki
Osmi 4. Grochu Osmi 2. Lodu pud 1° wódki gurey 24. Soli Osmi 1na
gurey 8. - Siana dla koni bierzemy tyle, ile potrzeba. - Obowiązkiem jest Chi-
rurga na naxie zapotrzebowanie dawać ratunek Włoscianom i Ofi-
cjalistom Dworu - lecz ten do Włoscian tylko dojeżdża, a od Oficy-
alistów iereli się zdarzy którego leczyć, bierze zapłatę. - Szpitalu w Wło-
stewicach niema dla niedostatku drewna tak na zabudowanie ianwi
na opał. - Zastrzegłem Jm. Pana Kommissarza aby wrazie Choroby czy-
iej kolwien bez odwłoki przysyłał powchyrurga - i aby Chirurg ostatek
obierzał i zdawał z tego z praw Kommissarzowi - należałoby u-
stąpić z obowiązkiem tego Kommissarza iżby niekiedy zawiadamiał Ka-
pitułę o chorobie, Staranności Chirurga i skutkach z jego kuracji

6° Co do rocznych obrachunków profolwarkach z mactow miejscowych. Jm. Pan
Kommissarz Buynicki należałby postąpić albowiem kaxden Ekonom i Na-
miestnik corocznie jest obliczonym i kalkulowanym; rejestra zaś prokalu-
lacji zostają przy Kommissarzu - udzielić co miesiąc Kommissarz Reie-
stra Ekonomowi i Pisarza oblicza i one konnotuje - Kwiētacyow z oblicze-
nia się rocznego podwładnym sobie niewydać, zostawiać to do czasu
Generalnej Kalkulacji przez zastępcę od Kapituły. -

Sam Wł. Buynicki Kommissarz zdawał rachunki Generalne w latach 1820
w 1822. i 1825. naco i Kwiētacye w Autentykach wydane onemu cxi-
tem i xdiżyszy one w księgiach przy niniejszym Raplocie pod literą
F. dotychczas. - Obowiązany więc będzie Kommissarz tamczyny do xda-
nia Kalkulacji tylko od r. 1826 - 24. Junii do tegoż dnia 24. Junii
biegącego 1826. r. - Reiestra z lat 3. uprzednich w Autentykach xto-
żyt przedemną Kommissarz, które wedle przedpisania P. Kapituły po
konnotowaniu opieczętowanem, zostawić one in fundo pod rewer-
sem do czasu odbyć się mającej kalkulacji - i tanowy rewers we-
spół z Reiestrem pod literą G. - przy niniejszym dotychczas. -

Importancja do Kasy P. Kapituły od daty xdania rachunków przez miej-
scowego Kommissarza była takowa - od roku 1826. Junii 24. wniost
Kommissarz rub. 8² 13. 37 8. kop. 37. - a za rok biegący od 24. Junii
1826. 17

1829. roku przestał iednorazowie rub. s^r 2. 120. - Kwity natanow,
 Importancioz przez Kommissara wyskiwane pro konnotowatem i
 zdiste z onych kwicie pod literz H. 52. Kapitulie s^r tadam. -

^{1^o} Po obliczeniu Kwitow podatkowych i obezpieniu onych okazato się; że wszelkie
 podatki skarbowe z Dobr Braszewicz wnoszą się do Kasy narekcytwa
 pow^o Kobryńskiego punktualnie w okazach przepisanych bez narazania
 się na peny - Wtoscianie często się Remanentnio mianowicie w drugiey
 marcowey racie za których Dwór s^r tadai potem za upatrzieniem
 usposobionych do wyptacenia się z wielką trudnością wybiera. - Sa
 podatki we włości tuteyszey pobiera się z dymu gruntowego całego
 po rub. s^r 6. na obie raty a sp^ot gruntowego po rub. s^r 3. - Montnicy
 zaś ptaco po k^o 5. w miejscu gotowych pieniszdy przyjmie się
 od Wtoscian najwiecey Lb^oem po cenie miejscowej które się pozmiey
 predaje i wiste pieniedze wnoszą się do Kasy wtoscianskiej. -

Podatku skarbowego optaca się na iedną ratę, Rubli a^osyg. 2. 642 - k^o 8. -
 a za rok raty rub. a^osyg. 5. 295 - k^o 5. - co uorynna srebro bierze
 zaś to po 24. rub. s^r 1. 421. - Udziałnie Wtoscianie wnoszą do Kaf-
 sy na drwa i świece dla woyska oraz na Chirurga z dymu grunto-
 wego całego po rublu s^r brnym iednym, a z p^ot gruntu w p^otowie -
 lecz gdy wedle Inwentarza z roku 1821. P. Kapitulata dla Ulgi Wto-
 scian optacae Chirurga przyista na siebie, a tylko ordynarior
 dla onego dawac Wtoscianom postanowito - i gdy dostawowani
 Drow i świec dla woyska przez omiome tryieniem skasowa-
 nym zostato, bo na to wystarcza Liemskich powinności? przeto
 niesprawiedliwy wybor w każdym roku w ilosci rub. s^r 268. a za
 trzy lata rub. s^r 804. należałoby Wtoscianom zwrócić lub przy-
 najmniey z remanentow ostatecznych w ciągu trzech lat wy-
 tracić i nadal zalecić miejscowemu Kommissarzowi aby w p^obie-
 ranii należności od Wtoscian zachował dla nich sprawiedliwość
 i w pobieraniu podatkow niepidnowat się podawezego Inwentarza
 ale tylko wybierał, ile po rozdzieleniu na dymy wedle postanowie-
 nia Gubernskiego należeć będzie. - Po z uerefinowaniu Reiestrow
 i Kwitow podatkowych okazato się; że Wtoscianie wnoszą przez

rok rub. 828, 1628. kop. 25. — a zaś podatku optaca się tylko rub.
828 1431. Skąd widoczna wykrywasz dla włościan korzyść. —
Prawda że cały wybor wnosi się do kasy włościańskiej i wychodzi
na podatki w zastępstwie niemogących się włościan optać. — Lecz
z tym wszystkimiż maślniejsi gospodarze mają zastępować zaubur-
zonych i przez to sami upadają na gospodarstwie? — Artym ten
co do wyborów od włościan, wart jest uwagi i zastanowienia się
P. Kapituły. —

Optata do Skarbu pod nazwaniem aneży cypli wiadrowego wnosi się do
Kaznaczejstwa nie z włościańskiej lecz z Kapitułnej kasy — płaci się
na ratę rub. 4000. 1204. a przez rok rubli 2.408. — a licząc na srebro
rubli 651. —

3° Dusz Skaskowych w Dobrach Braszewiczach poddanych jest 1.204. a z wol-
nej żadnej niema — od roku 1826. iako od ostatniej kalkulacji przez lat
4. zdano 24. rekrutów wedle ztorzonych i okazyanych kwitów setore po kon-
notowatym — do podatku iako były weszły do kasy włościańskiej pro-
liczone na rachunek wydatku przy zdawaniu rekrutów. —

O Kieściecy Dwornej

Dworne fundowe poletki tak po folwarkach iako i dwulach są wymie-
nione i pomorgowane, przytym z najdłuższą mapą i Inwentarzem ko-
mornicze — pole wozdaje są rozdzielone na trzy zmiany i obrymują
ilość morgów następującą. — 1° w Braszewiczach w poletku
pierwszym morgów 168. — w drugim 162. — w trzecim 160. — 2°
w Dwulsiu Sokolu nowo założonym w każdym poletku po mor-
gów 90. — lecz te nie wszystkie wyrabiają się z przychynu czelego, zunt,
który pozwoli ugnąć się i przez uprawę robi się zdadnym pod ręką. —
3° w Folwarku Totnowej w poletku pierwszym morgów 85. —
w drugim 80. — w trzecim 84. 4° w Folwarku Czekowcach w polet-
ku pierwszym morgów 160. — w drugim 180. — i w trzecim 180. —
5° w Dwulsiu Kabaku nowo założonym w każdym poletku
jest ziemi oranej po morgów 33. lecz każdy morg z uwag ekonomicznych
do ziemi stosownych zawiera w sobie po prostu kwadratów 400. —

Północnie

Potnienie Ziemi w Dobrach Wraszewickich, powzystkich folwarkach iako tegoż i gruntów włościańskich jest płaskie, równe, niskie i bez żadney wyniosłości dla czego tak iestoteż za posesyji s.p. Łukiana też i za rządów samey P. Kapituły starano się bez cecencji tak gruntów Dwornych i włościańskich okopać gęstemi rowami w różne strony kierowaniem. — Rowy są proste, pół proste i pęczakowate — stosownie do potrzeby miejsca — chociaż dla śniegu trudno teraz było onych obryć? z indagacyi jednak powziętem wiadomość o ilości i wielkości kanałów i rowów, które, P. Kapituła udziela. —

- 1.) Kanał Wraszewicki spadowy szerokości jednego pręta dość głęboki, prowadzony od Awulsu Sokła Środkiem przez grunta Wraszewickie, w pada do błot Piętkowickich i liczy długości wiorst 4 $\frac{1}{2}$.
- 2.) Kanał w Folwarku Łotkowskim spadowy szerokości dwóch prętów i znaczney głębokości prowadzony od granicy Łotkowskiej, idzie Środkiem gruntów Dwornych Łotkowskich i włościańskich — w pada do błot Koruskich i ma długości wiorst 6.
- 3.) Kanał w Folwarku Czechowcach szerokości jednego pręta, prowadzi się także od granicy Łotkowskiej — w pada do Rzeki Świdwicy przy ujściu Rzeki Czystej i ma długości wiorst 5.
- 4.) Wszystkie inne rowy tak podwójne iako i pojedyncze na polach Dwornych i włościańskich oraz na siarżeniach i przydrożach będące w pada do kanałów spadowych wyżej opisanych. — Kanały i rowy są kopane bez żadnego kosztu samemi tylko starościami parafialnymi — co rocznie za pręmiem, polaków odnawiają się i oczyszczają, a w miejscach potrzebnych gdzie się okopie tama, lub poletek zamonty, zaraz nowe rowy kopią się i łączą się ze spadowymi kanałami. —

Wola po Folwarkach i Awulsach wyrabia się do zasiewu po trzy razy. — Wpiera na zimę orze się większą płotwie i zostawia się bez bronowania — wysoko zaś pod usiew żarny w całej rości gęsto orze się i bronuje się przed zimą i mada się zdawa aby w całej nie było z oranym i zabronowanym, chyba w téżas kiedy jest mokra Ziemia. —

wedle opowiadania Kommissara Buynickiego ugnaiia i zis co rocznie
poletki Dworne w nastzpiney ilosci - w Braszewiczach morgow 36. -
w Awulsie Sokolu morgow 30. - w Tolkowej morgow 30. w Czechowcach
morgow 40. - i w Awulsie Kabaku morgow 20. - a w Ogót ugnaiia i zis
morgow 156. - Biorac miarę z utrzymywanego Bydła które w wisk-
szej części składa się z metodziwy, zdaie się że liczba podanych mor-
gow co rocznie ugnaiia i zis jest przesadniona, - z tym wszystkim
P. Kapituła zapewnić może że Bydło dobrze się podsieta i że jest do-
stojne co rocznie do wywozu w pole. -

2° W Opisanych powyżej zmianach poletnow Dwornych wysiew Łyta i
Przenicy Oximey jest następujący. -

w Braszewiczach wysiewa się wedwóch poletkach Łyta po Becech 38. - i
Przenicy Oximey po Becech 3. Osmiń 4. - w trzecim poletku Łyta Be-
cech 37. i Przenicy Oximey Becech 2. Osmiń 6. -

w Awulsie Sokolu wysiewa się Łyta w jednym poletku Becech 20. - Osmiń
4. - w drugim Becech 17. Osmiń 4. - w trzecim Becech 18. Osmiń 3. - Prze-
nica tu się nie sieie

w Solwarku Tolkowej wysiewa się Łyta również we wszystkich trzech po-
letkach po Becech 20. - i Przenicy Oximey po pułtory Becech. -

w Solwarku Czechowcach - wysiewa się w jednym poletku Łyta Becech 40. -
a Przenicy Oximey Osmiń 6. - w drugim Łyta Becech 45. Przenicy Ox-
imey Becech 1. Osmiń 6. - i w trzecim Poletku Łyta Becech 37. - Osmiń
7. i Przenicy Becech 1. - Osmiń 6. -

w Awulsie Kabaku - w dwóch poletkach wysiewa się Łyta po Becech
8. Osmiń 7. - a w trzecim Łyta Becech 10. - Przenica tu się nie sieie

Rocznym i Ogólnym wysiew we wszystkich Solwarkach i Awulsach tak Łyta
iako i Jaryny jest takowy. - Sieie się Łyta Becech 125 - Przenicy Ox-
imey Becech 7. Osmiń 2. - Przenicy Letnicy Becech 5. Osmiń 4. - Jęczmie-
nia Becech 30. - Owsa Becech 159. - Gryki Becech 9. - Osmiń 4. - Grochu
Becech 5. Osmiń 4. - Prosy Osmiń 2. - Bobu Becech 1. - Siemienia Ln-
nego Becech 1. Osmiń 6. - Dytko konopnego Osmiń 5. Gory 9. - War-
tości Becech 10. -

Jaki był użenitek Oximini i Jaryny oraz umtot, wyprzedzi i z onego
expensa fundi z lat 1826 - 1827 - i 1828. wyjaśnia Tabella pomy-
tey Sustrauy

Lustracji z rejestrów wyciągnięta i sporządzona która widnieje pod literą J. - z wyciągu iakiego mianowicie co do Jarmyńjona-
wie się - iż w roku ostatnim 1829. znacznie urodzaj pomno-
żył się nad uprzednie lata. iako to: przybyło więcej Pszenicy Ozi-
mej kopr 94. - Letnicy kopr 82. - Jęczmienia kopr 60. - Owsa kopr
330. - Gryki kopr 100. - Grochu wosow 30. - A zatem widocznie
okazuje się że rola w miejscowości Braszewickiej poprawia się,
przez coroczne zagnajanie poletek i kopanie oraz popra-
wianie rowów. -

3^{on}) Wedle czyniwej w średniej proporcji z lat trzech przeszłych 1826. -
1827. - i 1828. - wymiatało się żyta kopr 3.404. - Pszenicy
Ozimy kopr. 250. - Dytto Letnicy kopr. 131. - Jęczmienia kopr. 653. -
Owsa kopr. 1.881. - Gryki kopr. 146. - Grochu wosow 100. -
Jednak iak w punkcie powyższym wyjaśnilem w roku tera-
niejszy Ostatcznym 1829. znacznie więcej przybyło Jarmyńj. -
z Likwidacji wysiewów trzy letnich i wymiotu czystego ziarna iakie-
so, umieszczone w Tabeli pod literą J. - okazuje się biorąc ogółem
wszystkie folwarki i Awulsa, że żyta wydało ziarn 4. - Pszenica ozi-
ma ziarn 4. - Dytto Letnia ziarn 4. - Jęczmień ziarn 5. nie-
spetna. - Owies ziarn 4. - Gryka ziarn 4. - Groch ziarn 3. - zgo-
ry. - Proso ziarn 4. - Bob. ziarn 3. - Siemie Lniane od lat
3^{on} wcale tu nie rodu i wysiew zmatą przewyższą zbiera się - po-
nieważ w tym miejscu Siemie Lniane jest w złym gatunku
zatem należałoby one odmienić i ze stron tutejszych chwień kil-
ka osmin przez Okazy, zżarna, dla zaprowadzenia przestac.

4^{on} Subo wyciągnięta z rejestrów wiadomości rolnego zboża w ziarnie i
snope po dzień 26. Januariu b. r. składam w Tabeli pod literą
K. obejmującą razem potrzeby domowe i ile się wyprzedać z onego
może? iednak i w niniejszym Rejporie umieszczam ile się czego
w Proweńcie i w Gummeech znajduje? ile potrzeba zboża na usiew
Jarmyńj. - ile na potrzeby domowe i ile wyprzedanego iestko-
być może? - W Proweńcie z nalarzem żyta becz 20. - Pse-
nicy Ozimy becz. 30. Dytto Jarey becz 41. - Jęczmienia becz 18.

Owsa beczek

Becech 362. - Gryki Becech 30. - Bobu Becech 1. Osmiń 4. - i Siemienia
Lnianego Becech 2. Osmiń 4. - W Sнопie zaś znajduje się Łyta
kóp 722. Przenicy Orimey kóp. 70. - Jęczmienia kóp. 629. - Owsa kóp.
1223. - Grochu wopow 45. - Po wymiuczeniu takowego Łboża i po-
+ odłożeniu na usiew Jaryzynny expensa fundi, oraz gontelnia -
po zostaniu na sprzedanie do Jitraty Łyta Becech 55. - Przenicy
Orimey Becech 43. - Przenicy letniocy Becech 36. - Jęczmienia Be-
cech 79. Owsa Becech 436. - Gryki Becech 22. i Siemienia Lnianego
Becech 2. -

w Roku bieżącym od dnia 24. Junia 1829.^m na 1830. - z przedano
z Braszewickiego Prowentu Łyta Becech 492. - Przenicy Orimey
Becech 4. Osmiń 4. Ditto letniocy Becech 5. Osmiń 6. Owsa Becech 50.
Grochu Becech 25. - i Bobu Becech 2. - Łboże było z przedawano po
różney cenie - Łyto monko po rub. 3. - Owies po rub. sr. 1. i kóp. 65.
Krup Jaglannych Becech po rub. 7. - Grochu Becech po rub. sr. 3. kóp. 15
Przenicy proładowy Becech po rub. 4. kóp. 50. - Wódka kłutem z Dwu-
ru przedie się po kóp. 12. a w szynkach po kóp. 24. - Faska Ma-
sta przedawano po rub. 3 i kóp. 75. -

5^{ty} Ciuni po folwarkach lubo są codziennie obcinani w gumnie i powy-
miuczeniu oraz oczyszczaniu przez arte, Łboża mienią one i odsy-
taiz do Prowentu Braszewickiego; lecz karbow niemaiz; Ekono-
mowie tłumawiz się że takowego zaprowadzenia i odnawienia
nigdy tu niebyło - nalezy iednak to koniecznie na rok następnny
od 24. Junia, zaprowadzić. -

Reiestra porządnie się utrzymuiz - Ekonom każddy po przemianie w Gum-
ni Łboża w przychod one zapisuie i odsyła do prowentu, czyli
Spichrza Braszewickiego. Pisarz prowentowy przemierza one pow-
tórnie i zapisuie do swoich reiestrow - należałoby aby każdy
Ekonom miał książeczke kłutową do którejby pisał prowentowy
wpisywał odebrana ilość produktów. - Z Prowentu tak do Browa-
ru iako też na ordynarye i inne rozchody wydaie się za wiedzą kom-
missarza i deitami zapisuie się w reiestra, które kommissarz co-
miesiąc proxiiera i konnotuie - miara iest iednostayna, iako
się z Gumna pod strych przyjmuię takż się i wydaie z prowentu -

prawoosobny

powierzchny tu jest wykorycy, mienienia Złota na skanki;
których 4. idzie na Bczkę. —

6^{om}) Obszerność Sianowieni w Dobrach tutejszych lubo jest znaczna, bo
według Inwentarza Geometrycznego wynosi do włoń dwadzie-
stu z górą; jednak niewyżuszcza się ich potężność w błotach
nieodstępnych Trzcinowi i Driozu zarostych. Te które się wy-
waia, nie są urodzajne i nie dają więcej siana z morga,
iż wóń lub püttora. —

w Folwarku Braszewickach z Osiulsem Sokotem ukończono
siana lepszego Wórow 140. — a błotnego wórow 205. — w Cze-
chowcach z Osiulsem Klabakiem błotnego wórow 600. — w Pot-
kowey lepszego wórow 30. — błotnego wórow 40. — a w Ogół-
pawnego ukosu siana jest wórow 1045. — Siano takowe
wrac po zgrabieniu i wysuszeniu na tychże sianowieniach
składają w Stogi, a zimową porą, wprowadza się do folwar-
ków — lepsze zaś siano z mniej błotnych tak po wysusze-
niu wrac do odryn folwarkowych zwodzi się. — Siano w tych
stronach upotrzebia się jedynie na ukarm bydła, koni, i Owie
z przedawać go niema komu — i cała sperunda zależy na
trzymaniu licby znaczney bydła — stego powodu chęć obwo-
co raz pomnażać w dobrach tutejszych rodzące się cielęta
tak być im iako i Cietusznicy bez braku przypuszczać się do po-
dwuli — Co do paszy i pastwisk? wyrażito się powyżej,
iż w jednym tylko folwarku Cechowcach są pastwiska obszer-
ne i dostateczne — w Braszewickach zaś i Potkowie tak dla By-
dła skarbowego iako i Włoszciańskiego prawie zupełnie nie-
ma paszy. —

O Włoszciańcach.

1^{om}) w Dobrach Braszewickich Woje są rozprożone w bliskości Pot-
warków — w samym fundus Braszewickim w średnim wio-
sie jest Dymów gruntowych 38. — pól gruntowych 35. — w Potkowie

w Awulsie nowym Sokolu we wsi iedney Dymow gruntowych 22.
i pół gruntowych 5. - w Folwarku Czechowcach we wsiach 4. Dy-
mow gruntowych 66. i pół gruntowych 25. - w Awulsie nowym
Kabanu Dymow gruntowych 9. - i pół gruntowych 3. - w Folwar-
ku Totkowey Dymow Gruntowych 48. - i pół gruntowych 2. -
a w Ogół. w Catey Obszerności majątku Braszewicz jest Dy-
mow gruntowych 233. - a pół gruntowych 10. - co czyni w wy-
stęgu Dymow 303. -

Wyrażone Dymy powyżey, mieszczą się w 13. wsiach, których Szeregó-
towe opisanie widzieć w Tabelli przy niniejszey Liście opo-
nowionej pod literą A. - Catey Włośc. Sturzy Panszeryms i Ogólni-
kow niema. niektórzy włościanie trzymający grunt przysiemny
czynsz Inwentarzem przepisany opłacać.

Wedle Inwentarow dawnych i ostatecznego z 1821. r. włościanie
z Dymów gruntowych Sturzy, panszeryms w tygodniu 2. dni mę-
skich z wprzeto i dwa dni kobiecich piesto, tak zimno i latem -
mieszkający zaś na potowie gruntu odbywają powinności powy-
żey wyrażoną, w potowie - Gwattoń latem z owib zdolnych do roboty
Sturzy po dni 10. - oraz Starwarkow na wiosnę i w jesieni do
reparacji budowli Dwornej i włościańskiej, kopania i poprawy-
wania Rowów, naprawiania drog i grobel, i. t. d. odbywają z Dy-
mu po dni 4. - Dym gruntowy pełny przy chacie zawiera mor-
gow 15. - a pół gruntowy morgow $\frac{1}{2}$ oprócz sianożeni których
każdy ma od morgow 3. - do 10. - leżące dla swojej podłości z byt-
moty dla włościan przynosi pryncpek. -

Do folwarku Braszewicz i Awulsu Sokola, liży się panszeryms
w tygodniu dni męskich 260. - i kobiecich tyleż - Do folwarku Che-
chowcow i Awulsu Kabanu, dni męskich 178. i tyleż kobiecich - Do
folwarku Totkowey dni męskich 96. i drugie tyle kobiecich. - w Ogół-
te panszeryms tygodniowej we wszystkich folwarkach jest dni
męskich z wprzeto 434. - i kobiecich piesto dni 434. - Co czyni
w roku całym, panszeryms męskiej dni 20.832. - i również ko-
biecich piesto dni 20.832. - Panszerymsa takowa, w catej wie-
łości użytku służy na wyrodek kresteney, z której wytrąca się
powinności

powinności dla Wójta, Ciennów, Strórow i t.d. — w Robociznie
po folwarkach w czasie potrzebniejszym wzajemna ztransz-
czyrny dać się pomoc tak na przykład jeżeli potrzeba dokonać
nia przedrey roboty w iednym, transzcyrny z drugiego dopoma-
ga, a mianowicie w Awulsach iako nowego zastadu gdy po-
lotki co rocznie powiększają się z wyrobu ziemi; więc i robotnika
więcej potrzeba. —

Prócz transzcyrny, gwattów i szarwarów, włościanie optacają
iessere w gotowym grocie małe czynsze wotług zastawki i dobroci
ziemi — i tak folwarku Czechowcach wieś Tyniewice z Dymu grun-
towego po rub. srebr. 1. kwp. 35. — a z pół gruntowego w półowie —
Wiwoni Olecieńskie, Lychy i Sukacz po rub. srebr. 1. kwp. 50. —
a z pół gruntowi w półowie — wieś Czernieckie po rub. srebr. 1. kwp. 20. — a z pół gruntowi w półowie. —

w folwarku Braszewiczach Wieś Braszewice i Szaraniewice
ptacą z Dymu gruntowego po rub. srebr. 1. kwp. 20. — a z pół grun-
towego w półowie — Wieś Pleszyce i Szarzyce po rub. srebr. 1. kwp. 5. — a z pół gruntów w półowie — wieś Humnieckie po kwp. 9 $\frac{1}{2}$
z pół gruntów w półowie — wieś Zawiedurze po rub. srebr. 1. kwp. 20 $\frac{1}{2}$ z pół gruntu w półowie — i Wieś Symonowice po kwp. 90.
z pół gruntów w półowie —

Folwarku Totkowey — wieś tegoż nazwania, z gruntu Dymo-
wego po kwp. 12 $\frac{1}{2}$ a z pół gruntów w półowie. — Udzielnie za
grunta przyjemne optacają włościanie następnie — w Brasz-
ewiczach dwóch gospodarzy ptacą po rub. srebr. 9. a trzech po rub. srebr. 14 $\frac{1}{2}$. —
w Czechowcach — Dwóch gospodarzy ptacą po rub. srebr. 4 $\frac{1}{2}$. — i
w Totkowie ieden gospodarz za grunt cały rub. srebr. 9. — a
w ogół z tego przadta za grunta przyjemne wchodzi do skar-
bu rub. 49 $\frac{1}{2}$. — Czynszu wnosi się z folwarku Braszewicz
rub. srebr. 144. — kwp. 41 $\frac{1}{4}$. — z Czechowców rub. srebr. 128. — kwp. 92 $\frac{1}{2}$.
w z Totkowey rub. srebr. 20. — kwp. 28. — a w ogóle czynszów rubli srebr.
293. — kwp. 61 $\frac{3}{4}$ — do czego dodajcie optatę za grunta przyjemne,
wynosi wszystkiego z optaty włościańskiej gotowym groszem
rubli srebr. 343. kwp. 11 $\frac{3}{4}$. —

Kontników w całej maitności z najdużę się z Łonami i dziećmi 27.
których ogólna ludność wynosi duży 117. - Szczegółowo o nich wiadomości dotychczas pod literą L. w której razem są wyszczególnieni i parobcy którzy postani z maitnem Braszewicz do fabryki porostali w maitkach Kapitulnych Litwskich. - Kontnicy żadney służby do Dworu niepełnią, ani też płacą o prócz podatków skarbowych, na które każdy z nich wedle rewizyi zapisany za całą swą siemianistwą wnosi do kasy włościańskiej srebrną kop. 75. - Ogrodników niema i Kontnicy żadnych nie mają ogrodów, oddzielnych, mieszczą się przy gospodarstwach. -

Po zmarłych gospodarstwach i oddanych w rekroty z najdużę się we włości tutejszey sieroty których wypis szczegółowy wraz z matkami i okazaniem ich lat składam w Tabeli pod literą L. Liczba onych jest 26. - Liście Kontników i sierot dla tego P. Kapitulie przedstawiam iż maitek Braszewicki posiada mało ziemi, i ludność zbyt cenna stała się uciążliwa, w opłacie podatków i bez użyteczna. - a zatem oży nie zdato by się P. Kapitulie tak Kontników jako i sieroty z wolną przeprowadzić do maitek tutejszych, ponow lub Horduciszek - a tym sposobem z czasem mogły by się pustoszę wsiedlać w nich bzdacie. -

Co do stróżów po ile ich się wzięwa do postug folwarkowych następują przykrocz wiadomości: - w Braszewicach idzie w każdym tygodniu w porze zimowej - do Browaru stróżów 5. - do wotów karmnych 1. - do Swin i Cielont 1. - do Bydla i Owiec 1. - Stróżina do folwarku 1. - w ogół osób 9. - Latem do Owiec i Swin stróż 1. - i do folwarku Stróżowka 1. - w ogół osób 2. - w Awulsie Szkolu i Limo i Latem na tydzień wychodzi stróż 1. - w Folwarku Chęchówcach Limo przy Bydle stróżów 3. - i do folwarku Stróżowka jedna - w letniej porze do paszenia Bydla stróżów 3. i stróżów przy Gzsiach i do Folwarku 2. - w Awulsie Kabanach Limo i Latem stróż do Bydla 1. - w Folwarku Potkowey w zimowej porze przy Bydle stróżów 2. - do folwarku Stróżowka 1. - Latem zaś, stróż przy Bydle 1. - i stróżów przy Gzsiach i do Folwarku 2. - a w ogół do wszystkich Folwarków i awulsów wychodzi

Stróżów

Stróżów i Stróżówek tygodniowych ze ziemie Osob. 18. a Leitem
Osob. 19. — Takowa liźba Stróżów zdać się by dź przejąć =
szkole, potrzebę i wymiurę z tyłu chat tygodniowych w roku całym
panskożytny. — Inwentarz z r. 1821. — pisze o Stróżach tyle tylko
wyraźnie, — że z karidey chaty mają być Stróże i Stróżowni ko-
leżka, letnia, furas, piechota, a zimowo Stróż z koniem — Zmienić
się będą w pół tygodnia, Zaczodstępnie się Stróżowi mżoni przy-
hwa, a Stróżowce kobieci — w tym tygodniu którego te powinny
pełnić, ich obowiązkiem do gładzić obory i pomagać w Browarze,
Należałoby przy nowo robić się mającym Inwentarzem zmie-
ścić liźbę Stróżów i przepisać wyprawienie ile Stróżów i Stróż-
ówek do karidego folwarku w proporcya potrzeby ma wychodzić.
Na warcie nocny z Kuleyki przychodzić o zachodzie słońca i dochodzić
po wschodzie po trzech wartowników dla strzeżenia dżichma,
Gumna itd. — Oni też przetoż przygotowywać drwa na
potrzebę folwarku — Inwentarz z 1821. — przeznacza po jednym
tylko wartowniku dla strzeżenia Dworu i po drugim do ma-
gazynu włościańskiego — i udzielnie w czasie Lętniego imiwa
po ostrej osoby dla strzeżenia w nowy sнопowód kradzieży
należy naduzycia znieść i nowym Inwentarzem przeznaczyć
po jednym tylko wartowniku do folwarków — Braszewicz
Czechowców i Totkowcy — udzielnie dla strzeżenia magazy-
nu włościańskiego który jest w samych Braszewiczach osobny
wartownik przychodzićby powinien. — W czasie zimowyj Lu-
stracyi skazyli się włościanie osobliwie ci którzy do Dworu Bra-
szewickiego stają powinności; że na gwatły i Czelaż Stę-
żoga, pędzą, jakowego Zuryczain dawniej niebyło, że na ten
gwatły wypędzają dzieci od lat 13. i Starców — że latem
raz tylko dać odpoczynku i że na szarwark nie po dni 4. —
lecz po tyle poile trzeba pędzić. — Cotaż winę przypisywali włościa-
nie 6. wojtowi Stefanowi Kukcie który od r. 1822. — Obowiązek
wzięcia spełniał — opowiadali i to że ani w Czechowcach ani w Totko-
wcy takowych naduzyci niebyło, ale tylko w samych Braszewiczach —
wymówitem to panu Kommissarowi że nieczuwał nad samowol-
nością

samowolnością Wójta, którego włościanie nie tylko oskarżali o róż-
ne przemyśle w onych powinnościach ale nadto i o częste niestwierd-
zenie jakoby bicia i razem dopraszali się o zmianę Wójta - uznając
prośbę, że być słuszną, dozwolitem aby obecni gospodarze w liczbie
61. wybrali z pomiedzy siebie Wójta nowego - skutkiem czego wybru-
my został na Wójta Frygchor Momotink ze wsi Zawieduwie, gospo-
darki dostatek, rzadny i roztropny, po dzień 24. Junia b.r. -
Sirot do paszenia bydła, owiec i ptactwa za umową roczną, po fol-
warkach dotąd niebrano - odbywając ten postąg przez Strówów i Stró-
żówkę; poprowadzenia czego uczynić wypada nadal w nowym In-
wentarze. -

2°) Podrozachowy w tej męźstności, Inwentarzem z roku 1821. przy od-
wołaniu się do dawnego zwyczaju z Dymów gruntowych po Drog
3. - a 2° gruntowych po półtorej, najdalej o mil 12. do przytani
w mostach; a jeżeliby wzięte do Pinska lub do Wrescia o mil 12. były,
w ten czas takowe drogi liczyć za potowiczne - w czasie odbywania
Drogi całej, przykon 2. tygodniowy Mosk i Lenski odstąpiwszy być
ma - a za pół Drogi, tygodniowy - jeżeliby zaś potrzeba było więcej
Drog do wywieżenia krescencyj, w ten czas używać włościan z
panszczyzny, odstępując onym tyle dni przykonu ile w drodze za-
bawia, - Teraz ponieważ do mostów Tłocha niedostawiać się idzie
więc tylko do Pinska, Wrescia lub inne pobliskie miejsca o mil 10.
mniej lub nieco więcej, zato im potrzeba się panszczyzna tygodnio-
wa - Żalili się włościanie że w tej drodze wyprawieni niemogą
w przeciągu dni 4. powrócić do Domów; Sądząc że ich przeniosłem
do uwagi Rady majątku i wypadłoby na takowy przypadek
zastrzeżenie w nowym Inwentarze odstąpienia dni więcej. -

Lasów ponieważ w tych Dubrach niema? przeto i Dzw na opat so-
niami niewywoża - proszą się z panszczyzny do obcy Puskary i ty-
le się dni odtrąca, ile zabawia. -

La Danine dają tylko z Dymu gruntowego po kurze 1. i Jai 10. a
z pół gruntów w potowie - wszystko to zprzedać się na Intrybę. -
w pobieraniu Danin i Czynszów; niemając od Oficjalistów żadne-
go nadwójcia - Między potowicznymi od włościan niebierze się - Czynsz
włościanie

Włościanie Snem niedawno, gdyż w tych stronach nie ma szewczyków
Snuw na handel usiewać. —

3° Labudowanie Włościan wnie najgorszym dotąd zostało stanie — z Luotracyi
ci teraźniejszej wykazato się chat zupełnie dobrych 142. — Dykt
średnich czyli rezerwacji nieopotrzebujących 115. — Starych zas-
chat i zupełnie zgniłych jest 16. które należy nowo zbudować.
Dalsze budowle Włościańskie jako to: — Główna, Świrnia, Chlewy
i odrzyny są różne, daleko jednak większa ilość przynosi dobrych
— riderów w środowych niema. Opisanie szczegółowe tego wi-
dzieć pod literą A. — z powodu niedostatku Lasa do Budo-
wli sadatnego i Domy dla Włościan nie mogą być co równie po-
kima lub kilkanaście chat budowaniem. —

4° Włościanie tutajsi zupełnie mają trudność do zarobienia tak własnej Zi-
mi iako i odbycia pranszery — ci którym brakuje robotnika dla
młodoletności własnych dzieci, z latwością dostają z własnej
Włości — podobnie wotów i koni do zarobienia gruntów,
jest wystarczająca liczba — lecz tak dla własnych obrotów wło-
ściańskich iako i dla wywozki krostencyi Dwornej liczba koni
jest za mało — gdyby można rozmnożyć Włościanom konie stan-
owych i Jutrata Dworu znacznie by się poprawiła; ten cześć
przyzwolity środek powyższy miatem zażyczył P. Kapituła, podać.
Konie i woty oraz cały dobytek w Chatach Włościańskich są ich
własne; bo lubo były dawane zapomogi w koniach i wotach
ze Dworu, te się poświęty na pieniądze — o czem w kategorii
remanentów Włościańskich wyjaśnionym zostanie. Sytuacja
Włościan ogólnie wyrażając jest dosyć dobra — wszystkie mają
woty, dalsze bydło i inne żywioły — Pole uprawia się wotami i
większość części też same stawi do zaprzęgu — z Luotracyi ni-
niejszej wykazato się że Włościan znajdują się wotów ro-
bowych 702. — Koni zaś tylko roboczych 150. i 90. młodych,
z tej liczby niektórzy gospodarze są, co mają po dwa i trzy konie —
inni zaś chować koni nie chcą dla uniknięcia Drog i jest ta-
kich 159. którzy żadnego konia nie mają — Tabella pod li-
terą A. —

litera A. o tych wszystkich szeregach obiasnia. —

5° Na włościanach Braszewickich są niemiernie wielkie Remanenta które się liczą od roku 1806. — i które od profesorów Arendownych a mianowicie od Łuka zostawione, tak z czynszów które się dawniej w większej ilości płaćcili, iako też z dawanych zapomog — a które z przeysciem lat do jednego rachunku, co rocznie się promaxaty; są gospodarze na których liczy się remanentu po rub. sr^o kilkadziesiąt — a nawet i po 100. kilkadziesiąt. — Cokolwiek biorą ze Dworu xalioza się na pieniądze — oraz gdy niedopłacali czynszów lub podatków, wszystko to także się do jednego rachunku — podług onakanych rejestrów do roku bieżącego remanenta w wyśle są następujące — na włościanach Braszewickich rub. sr^o 8. $\frac{1}{4}$ — kop. 52. $\frac{3}{4}$ na włościanach Potwarcku Czechowcach rub. sr^o 5210 — kop. 35 — i na włościanach Potwarcku Potkowej rub. sr^o 951. — kop. 41. $\frac{1}{4}$ — a wszystkiego rubli sr^o 14. 906. — kop. 29. — z roku teraź idącego nie dopłacili włościanie czynszu i za grunta przyjemne, z Braszewicz rub. sr^o 145. — kop. 22. $\frac{1}{2}$ — z Szeregowszców rub. sr^o 104. — kop. 39. $\frac{1}{4}$ i z Potkowej rub. sr^o 1. — kop. 23. $\frac{1}{2}$ — a w wyśle z bieżącego roku nie dopłacili rub. sr^o 259. — kop. 35. $\frac{1}{4}$ —

Włościanie tutajsi którzy nie są w stanie wnoszą czynszów i podatków w gotowym groszu; w części znacznej kwitują, odrobkami przy fabrykach tak miejscowych iako i w dalszych kapitałnych Dobrach — bierze się też od nich bydłem i zbożem które kommissarz po dobrowolnej z nimi umowie zaciąga do rejestru przychodów; a expens na to zapisuje pieniędzmi z wykreśleniem szeregiu i kwotomów.

Rachunki roczne z włościanami, ciągną się aż do 1. Jana, iako za kreszonego czasu Ekonomicznego roku w tych stronach — Jeżeli się do powyższego terminu nie wyptaco gotowym groszem lub nie z kwitują, bydłem, zbożem, lub odrobkiem; wówczas na remanencie na rok następny podają się do wybrania — przeto i nie dopłacone z roku bieżącego rub. sr^o 259. — kop. 35. $\frac{1}{2}$ aż do 24 Junii exekwowane się będą. — Na opłacenie podatków z raty oninionej Septembrowej złożyli włościanie z Dymów Gruntowych po rub. sr^o 3. — a z pól gruntu po rub. 1. i kop. 50 — na teraźniejszy zaś marwo-

waż

marcowi, w podobnej ilości storzyć się obowiązani.

6°) Wtoscianie tutajsi są ludzie dożyli cnotliwi, nie stygłatem zbrodniach
 przed jedną wydaną przed 6. laty o której ustnie opowiem: /
 z wiadomości powiatowej od Probitera miejscowego co Świąta i nie-
 dziele bywają w Cerkwi również i uspowiedzi. —

Żydów po Wioskach Kapitulnych niema, od dnia 24. Junia 1828. roku
 wszyscy z karcerem i Szynkarz wyprawionemi zostali; w miejscu
 zaś innych na Szynkarzow wziętemi zostali Chłescianie — we wsi
 Polkowice we własnym Domku porostat tylko tymczasem na kon-
 cie bez Szynkarz. Żyd Orko niegdys arszant tameczny z przyrzeczy
 za aresztowania jego sprzętów i żywności z powodu nieuknowo-
 nego z Dworem rachunku. — Interes jego tak z podawanych
 prośb iako i ustnego tłumaczenia się tu w Wilnie znanym
 iuż jest niektórym z Jasn. Wielmożnych Panów. — Arszant
 ten z r. 1824. do 1828. — zawinił Dworowi Braszewickiemu rub. 8. 110.
 lecz tenże miał wzajemne pretensye do wtoscian które były w oca-
 sie niewypartemi i przez zeszłego Kanonika Antuskiewiczą na rub.
 55. — przyjętemi i za stwierdzenie uznanemi — iakowe od wtoscian
 Dwór wybrał i policzył na dług uprzedni z r. 1826. — po czym
 zostało tylko na wtoscianach dla Orki rub. 90. — następnie
 gdy mu zabrano miech Browarną do Dworu i dozwolono ied-
 ną z Ban wyprzedzić, w rixwsky za one rub. 45. wnioś do
 Kasy Kapitulnej i zostało tylko rub. 45. — Tenże Orko oświad-
 czył przedemną iż podawał prośbę do P. Kapituły powilkakrotnie,
 prosząc o odstąpienie tego długu lub dozwolenia wyzucania na-
 leżności swojej z Wtoscian, którym nie tyle wódka, ile soko, da-
 wał i gotowemi pieniędzmi pożyczat, czego i sami wtoscianie nie
 wyparli z tym jeszcze dodatkiem aby mu presumerując rub. 25.
 z Kasy Kapitulnej zwróconemi zostały — Wszedłszy w roz-
 poznanie Interesu tego i po naradzeniu się tak z kommissarzem
 miejscowym iako i z Wm. Plenipotentem Pileckim, z uwagi na
 stan podupadły tego Żyda który przez wiele lat był arszantem,
 punktualnie Dworowi arsz. niemało optacat i liczne postugi tak
 wyprzedaniu

wyprzedaniu krescencyj, iako i winnych posytkach exagit? Csmie-
litem się zrobic z nim umowę prociwne do zatwierdzenia P. Kapi-
tuly na wzajemne pokwitowanie się, na co gdy i Tyd Orno zgodził;
polecitem Jemu Kommissarzowi, a żeby wszelko za aresztowanie na-
chmili iemu oddał, razem z niektórymi budowlami własnymi Orki, przy
karozmie Tskowskiej z najduższymi się; a od b. arszana wzięwszy
kwestacyę, że wszelko swą własność odebrał i że żadney pretensyi tak
do Dworu Kapitulnego, iako i wtościan niema, samego za rozporządzeniem
się wirosny z Tskowej wyprowadził. -

Magaryn wtościanski co rocznie w Jesieni wybiera się, po ukonczony
powszechny Łuka, było w roku 1822. - Łypta Bzd. 30. - i Gzermienia Bzd. 4.
Csmim 4. - Magaryn ten oddzielnie w oddzielnym miejscu od ognia jest
z budowany i na trzy klucze zamknięty - przyjmując wydanie z onego,
Disarz prowontowy Wójt wtościanski i magarynnin umyślnie na to
wybrany - że wybór z Dwor jest trudny w wykonowaniu z racji subiektywnych,
niektórych wtościan i krotników którzy gruntu niemieli - zatem
z postanowienia dawniejszego, nie z duszy lecz z gruntu magaryn
się wybiera - każdy gospodarz mieszkający na całym gruncie z synami
co rocznie po trzy 16. Łypta - po jednej 16. Gzermienia i po tyleż swa-
trzymający zaś pół gruntu oddają, w potowie tylko - Dla tego nie po-
biera się magaryn wedle przeznaczenia Monarszego, które do niego
są z synki wtościan obowiązkiem; aby i za lata uprzednie dokom-
pletować - Listy magarynowe wydane od Gzby skarbowej lub mar-
szalka polnego niemałażtem, jest tylko przez kommissarza sporządzo-
na która przy ewerfikacyi roku 1824. - Wtór. 6. Dnia przez W. Truskaw-
skiego Plenipotenta sprawdzona i podpisana - również w r. 1825 - Juli
31. dnia przy kalkulacyi przez zwrótego s. p. Kanonika Stwuszkiewicza, tw-
notowana; którecy aż dotąd przychody z synki i rozchody z Magarynu
wtościanskiego szeregito wie zapisują się - Jakowa gdy nie była prze-
sznurowana, i kart po numerowanych niemiata? w czasie tera-
niejszej Lustracyi to do pełnitem i pieczęcią zatwierdzeniem wła-
sna. - Magaryn wtościanski ieden tylko dla całej włości in fundo
Mewiatku samych Braszewicz z najduższymi się - do którego gospodarce
ze wszystkich folwarków Zboże odwożą - Sprowadu że pełny ma-

garyn

magazyn zasypany zbożem nalattem. dla trudności miejsca do przesypiania nie można było w tym zimnym czasie onego przemiętyć - z wyciągniętych rejestrow okazało się iż z najdłuższymi żyta Bezd 328. - Osmink 4. - Jęczmienia Bezd 115. i Owsa Bezd 65. - Udział nie zostaje na remanencie ruroseian do odebrania z roku teraz bieżącego żyta Bezd 20. - Jęczmienia Bezd 5. - i Owsa Bezd 10. -

Ponieważ iak wyżej okazało magazyn jest dość obfity; przeto włościanie Braszewickcy tak na chleb, iako i usiew wiosenny nie re spierają Dwornego potrzebować nie będą. - Należy mi w tym miejscu donieść P. Kapitułę ogólnym nadstawianiu zwyczajnie przez Pana Książkińskiego w całej obszerności majątku Braszewick, zajmowaną. - Wszyscy gospodarze po degnani o marnotrawstwo, niebaństwo, a nawet i wszyscy ubożsi raz z Jesieni nie tylko odwozić z sypek zboża do magazynu włościańskiego, ale nadto naizda fasę, lub kade, napętnia ziarnem na usiew wiosenny potrzebnym i to do folwarku do którego przynależą odwozić; fasę te i kadki z zbożem własnym włościańskim zostają we Dworze; a gdy już czas siewu zbliży się - każdy swą kadekę zabiera i wywozi prosto na pole uprawne i tam rozsiewa pod nadzorem Dwornym lub Leśnikow. -

8°) Książeczki włościanom wszystkich porożane i dobrze oprawne rozdaniem zostały jeszcze w roku 1821. - przez P. Plenipotentę Krasińskiego; do których zapisanie się to wszystko co kłowiek optacza Dworowi lub Zawinić - rachunek wedle onych robi się przy kalkulacji ogólnej i konnotacji się. - Czeladź Dworna lubo Książeczki sobie rozdanych niema; jednak corocznie przez Kommissarza przy optaceniach bywa obliczana, z Łacizgnięciem tego do rejestrow Książczych, jednak należałoby i Czeladzi Książczki rozdać. -

9°) Pustoszew z Zabudowaniem we włości Braszewickiej niema prócz gruntów przyjemnych które w czasie za znalezieniem się ochotczych mogą być zabudowane i w ciągłe Dymy zamienione. -

10°) Karczma wiejska jedna jest we Wsi w Braszewickach a druga we wsi Potkowie - po innych miejscach są strynki, iako to: - we wsi Skarajewickach - w Skumiszczewie - w Seneczych - w Leśneluwin - w Symonowickach

w Symonowicach w Syniowicach w Syrach - w Alexiewiczach -
w Sukach i Czerniewiczach - a w ogóle karzem wódnym 2. i Do-
mów szynkowych bez Hodoł zaiezdnych 10. - wszystkie są po wsiach
dalekich od govinca. - Tak do karzemiano i szynków wódka ze Dworu
się dać. Szynkarzom Chreszczanom którym są w części ludzie wolni za
świadectwami, a w części własnemu poddani. Szynki z przyzyny bi-
skości ludzkiej karzem i włościan promieszczanych w jednychże wsiach
z sąsiedztwami, od ominiętego S. Jana wypuszczeni zostali waz-
d, roczna; iakoto: - w Symonowicach, Sukach i Czerniewiczach
Jm. Marszałkowi Postowskiemu za rub. srebr. 119. - i w Ławelwinie Wm.
Ostromenkiemu za rub. srebr. 72. - lecz i w tych wypuszczonych w arsz-
szynkach sami Chreszczani są szynkarzami. -

Arzdy karzem i szynków Łydom od roku 1822. - Junii 24. dnia zostały zmie-
sione - przychodu z tego xrodła do rub. srebr. 70. - lecz z przyzyny
szalbierstwa Łydom, oszukiwania i pokrywiania włościan oraz nie-
akuratney opłaty arzdy, zaprowadzono utrzymywać szynki Dworne -
a iako dawniej przez Łydom arszarów tak i teraz przez szynkarzów Dwor-
nych iako w kraju niepieniężnym od niemałych gotowki przyjmie-
się za wódkę zbożem. -

Z przyznania Reiestrow okazało się iż za Mij. siedm do dnia 1° Febru-
arii, wyszynkowano wódki garcy 4. 312. $\frac{1}{2}$ - za którą z szynków zbo-
żem i gotowymi pieniędźmi po odtrąceniu 15. grosza dla szynkarzów
przyszło do Kasy rub. srebr. 344. kopr. 68. - arzdy pół roczney od Jm.
Postowskiego i Wm. Ostromenkiego rub. srebr. 95. kopr. 50. - a w ogóle
weszło rub. srebr. 940. - kopr. 18. - Gdyby wyszynkowana dotąd wódka
w ilości garcy 4. 312. $\frac{1}{2}$ sprzedana hurtem po kopr. 12 $\frac{1}{2}$ wedle ce-
ny miejscowej wistoby za ona rub. srebr. 539. - do czego dawać Srebram
expens na worów drew 30. dla szynkarzów rub. srebr. 12. kopr. 80. - i za toż
na światło do tyłże rub. srebr. 10. wypadnie odtrącić od powyższej per-
cepty rub. srebr. 501. kopr. 20. - - Było w przychodzie za Mij. 7. - - - 940. 18.
Od czego odciągnąwszy za zbożem, Drwa i tyn rub. srebr. 501. kopr. 80. Zostanie 378. 38.
Do czego dawać S. Mij. Jntat, w ilości rub. srebr. „ „ „ „ 244. 40
Oraz za drugą półtowa arzdy od Jm. Postowskiego i Ostromenkiego „ „ 95. 50
w ogół uchylni opłaty Jntaty z propinacji „ „ 751. 28.

Stynow wodnych niema, iest tylko ieden Deptek przy Browance w Bra-
szewiczach mata, przynoszacy korupci o którym iaki opotrzebie z budow-
wem wietrznego mlynu w spomniatem wyjez - rowniez niema
Stawow ani Jezior, iest tylko mata rzeczka blizko dwulcu Kabaku,
w brzegach niskich i stonistych - Rzeka Jasistida w blizkosci plynie
tegorz dwulcu, lecz przez grunta Kapitulne nieprzechodzi. -

11.º) Co do skarg wloscian czyli niemala, iakich na Oficjalistow lub ~~innych~~
ustronne osoby? gdy w tym czasie ogolna wrefinacya czyniona
niebyta, zatem spewnoscia, powiedziec niemogz czy mialy lub nie
iekowe pretensyje? - z Indegauji Wojta, Ciwuna i Tawnikow, za-
pewniono sis tymczasowic ze wloscianie Koryu Ladnych od Ofic-
alistow niedoswiadczaja, i o pokrzywdzeniach od oby ch osob
zneyduja, protekaja u Kommissarja i Ekonomow. - nad to wie-
dząc wloscianie o moiej bytnosci w Braszewiczach, iak tez i o tym
dlaczego zostany zostatem? iednak zadz nich owtoscie skargi
przedemna nie xaniost. - Wszakie kategoria ta rozcierana, bo-
drie przez tego, kogo D. Kapitulna przed s. Jemem na nastepno, kat-
kulacya xeszle do Braszewicz. -

12.º) Maiątek Braszewicki dosi w spokojnych granicach i zadnych niema
procederow, sa iednak niektore Dyferencyje, iako to: w samych
Braszewiczach iest granica niepewna z Jwz Marsosotkiem
wistouchem od maižtnosci Jego Pierkowicz w uroczysku Lukowie -
Lecz Dwór Braszewicki stale pilnie sis wykwalnosc i zaboru
czynic niedozwala - w Solwarku Czechowcach - Dyferencya
z Jwz Boreysza, od Solwarku Jego w Skhodow, w polach i lano-
stach dla niepewnej granicy ale i tu boz zadnych boiw wta-
snosci broni sis Kapitulna. - w Awulsie Kabakach - iest takze
Dyferencya stymoz Jwz Boreysza, w Gaiach od maižtnosci Jego
Sudsitowicz, który oddawna zabrat na wlos milka Lodu i zarosci
w uroczysku Kapitulnym Chwoszechow xwanym. - Kiedko bawiaz
na miejscu przy mocno dokuczajacej fluzaji, ani przogtem ani mia-
tem dosi czasu do przedsiwziscia i ugodnow pierwioznych Dyferen-
cyow. - wszak iednak ze mianowicie od Jwz Boreyszy zabranego

od dawna

dawna Lasu i Zarosli bez formalnego procesu i rozpatrzenia się w do-
kumenta odrysować niepodobno.

Intrata. 2 Dobr Braszewicz.

Chcę dołożyć jętotney Jntraty z dobr Braszewick przechodzącem przez wszy-
stkie skregowały lat przeszłych porównywania z terażniejszemi - czyniły -
się Tabelle przychodów i rozchodów i wszelkich produktow. - Rozpo-
czętem najprzód od gotowego grosza, i ani wszędt na intraty do
Kaszy P. Kapituły z lat 1826-1827. - i 1828. - i okazało się że w owych
latach wedle wyciągu z Kwitów w kopii pod literą H - teraż przere-
nie ztoroney była Jntrata po odtrąceniu expensow następną. -

	Srebrnem Rubli	Srebr. Kop.
Z Roku 1826. wesoło do Kasy P. Kapituły w gotowiznie " — "	4.004.	50.
" Roku 1827. D ^m D ^m " — " — " — " — " D ^m " — " — "	4.445.	2½.
" Roku 1828. " — " — " D ^m " — " — " — " — " D ^m " — " — "	4.923.	60.—
zostato w Kasie Braszewickiej w gotowiznie na rok 1829. " — "	203.	80¼
a w Ogół z trzech lat " — " — "	13.582.	4¾
Piwosze z trzech lat w średniej proporcji, wypadła na rok	4.523.	39.
Na ową teraknowy od 24. Junii 1829. r. rozpozszy wniośt Kom- missarx do Kasy P. Kapituły w Msc. Januarii " — " — "	2.190.	"—
w Kassie Braszewickiej z naydanie się w gotowce " — " — "	684.	8¼
La Zboże pozostatę w sporandzie do sprzedania skazane w To- belli pod literą H.; bydr może mniej lub więcej wedle po- niższej specyfikacji iako to:—		
La Łyta Bezd 55. po rub. srs ⁿ 3. — " — " — " — " — " — " — "	165.	"—
Orenicy Oximej Bezd 43. po rub. srs ⁿ 6. — " — " — " — " — " — "	258.	"—
Orenicy letnicy Bezd 36. po rub. srs ⁿ 5. — " — " — " — " — " — "	180.	"—
Jezmienia Bezek 78. po rub. srs ⁿ 2. — " — " — " — " — " — "	156.	"—
Mosa Bezd. 436. po rub. srs ⁿ 1½ " — " — " — " — " — " — "	654.	"—
Grypi Bezd 22. po rub. srs ⁿ 1½ " — " — " — " — " — " — "	33.	"—
Ogół Stronicy " — " — " — " — " — " — " — " — "	4.250.	3¾

Przenos z Stronicy	4250	8 1/4
Za wotow na karmie Sztuk 36. a rubli Sre 10. — " —	360.	—
Za Jutowie karmnych Sztuk 15. po rub. Sre 4. — " —	60.	—
z Sypkow pisco miesisczney Czystej intraty — " —	244.	40.
Stosy z 4. karczem drugiey potowey — " —	95.	50.
z Czynszow niewybranych — " — " — " —	259.	33.
za Kier dennych Sztuk 120. po kóp 6. — " —	7.	80.
Za Jai dennych Kóp 50. po kóp 30. — " —	15.	—
Za Miodu garcy 10. i wosku funtow 40. — " —	17.	50.
z Franku za Misy 7. wosko rub. 304. kóp. 95. z czego na miesiac wypada po rub. Sre 13. kóp. 85. — wiec za pozostałe pisco Misy: bydz powinno — " —	219.	25.
Za Kija Bocz 131. na gorzelni zostawionych Boczko po rub. Sre 3. — " — " — " — " — " —	393	—
Dla Za Jozmienia Bocz 18. po rub. Sre 2. — " —	36.	—
Za Płatna Kuchniego Sztuk 6. a rub. Sre 6. — " —	36.	—
Za wódki Garcy 2500. z nayduzney sis do wybycie gad- niec po kóp 1 1/2 — " — " — " — " — " —	312.	50.
a w Ogół wedle zrobioney sperandy z roku biegacego po dzien 24. Junia, jeżeli niewisocz to naymniey pewney Intraty bzdzie — " — " —		
Z powyższej Intraty wypadnie otrzącie — na Jurgetta i pensyje których wypa wedlug Kłozoney Tabelli pod literą D. Rubli Sre 444. kóp. 30. — dla Oficj- alistow i Czeladzi od czego odeymuiac wyptaco- ne iwi przez Kommissarna rub. Sre 54. kóp. 30. —	384.	50.
Remanentow na wlosiowanach zostac moze z Czynszow	100.	—
Na podatki Stoty marcowey podusznege, na przypadek niewypłaty przez wlosiow — zostawnie sis — " —	300.	—
Na Akcyze stoty marcowey — " — " — " — " —	325.	50.
Na przypadkowe Expanwa zostawnie sis — " — " —	50.	—
w Ogół wytraca sis Spodziewaney In- traty — " — " — " — " — " —		
Odciażajac od rub. 6.340. kóp. 15 1/4 rub. Sre 1160. — zostawnie na pewney intraty z biegacego roku — " — " — " —	5.180.	15 1/4

Wyciąg Intryty z Wysiewu. Stosownie do ceny
mięscowey tak iak do Dzierżawy. Szeprem

Frederic

Ruble Kop.

La Lyta Becken 125. i napustowy Becken 2. Liczba Bud po rub 3.

na piżc xięż po roztawieniu dwóch na usiewi expensa

fundia *Oryziæ* — " — " — " — " — " — " — " — " 1895 —

La Personne d'imey Becker f. aussi na S. Liang, po zostawieniu

2^g na usiew i expensae po rub. 8, 3, 6, a — — — — — 21% 50.

Testum ex crimine Introitu. —. —. 2112. 50.

Żarnyca. z sianem potłutą powozeknego twyżkami lioty =

si drugie tyle " — " — " — " — " — " — " — " 2112. 50.

L. Cygnorum ad utroscian " " " " " " " " " " 343. 113 $\frac{1}{2}$

За Данныхieur Звс. — по крп. 6. — " — " — " — " — " 18 "

[illegible]

La mied i' vosh od pozorot. — — — — — 20. —

La Ogrody Trientowe Warszawe i Chmielniki „ — „ Co „

La propinacya, exyotey Arzdy rub. 8¹⁰ " — " — " — " 750. "

La part del no. 1800. po rubli $4\frac{1}{2}$ " — " — " — " — " 450. "

La wetna, od Owies " — " — " — " — " — " — " — " 20. "

La Bruwer i miedx " — " — " — " — " — " — " — " — " wo. "

a w dyot. — " — " 5998. 11 $\frac{3}{4}$

Potrzącasz z tego na Expensę Fundi

La dvis raty podatku wladrowego. — " — " — " — " 651. —

Annuitaty do Kościoła Brackiewickiego" — " — " — " — " 10. 50.

[illegible]

Na kuzyno Drow tak do browaru iako i na opat popoldwarsack
maysmney rub. 8r3. " " " " " " " " " " " " 120. "

maymney rub. 8rd. " " " " " " " " " " 120. "

a cateyo Expensu " — " — " — 1223 vo.

Po wytrąceniu Expensow Fundi wczasach drżących mi-

drogich i wedle ceny umiarkowaney bydx może pewney

i rooney Gentry " — " — " — " — " — " — " — " — " 487/490 30%

4.2/4. 80 1/4

Innowo z Stronicy.. —. —. —. 44 3/4 30 1/4

Dodać do powyższej Innowy co roczna, wyprzedzi z obory
która się posęporom nie zwykła podawać, iakoto: —

La wotow karmnych 50. po rub. 10. rubli.. —. —. —. 500. —

La krow brackowych 10. po rub. 4. —. —. —. —. —. 40. —

La Baranow sztuk 50. po kopy. 3/5. —. —. —. —. —. 37. 50.

w wśmexas cetero innowy będzie w ogóle —. —. —. 5.352. 30 1/4

13.) W latoro maistnowi Braszewiczach wedle sprawdzonych reiestrow zwy-
kle bywaia, neostajne rochody. — w spomniem iur wyżej ze
na optode Szeladzi i Oficjalistow expensue się w rok 44. 30.

Udrictnie Chirurgowi z kasy Włocławskiej na pensyę
i lekarstwa optaca się. —. —. —. —. —. —. 100. —

Droga są znacznym Artystem expensow — kupi się wo-
zami o mil 4. i 5. najwiecej ze szewskiej pensyę
powiecie Lwancy w Gubernii Lutomierskiej będozey,
ptaci się woz po kopy 11. a jeśli by się bliżej trafiło kupie
to po kopy 30. — wychodzi na rok Drow kopynych w Bra-
szewiczach, Torkowie i Sokoł, przez Czechowowi Ka-
bakow którzy z własnych gajow mają opat, następn-
ilosi wozow. — w Braszewiczach na opat folwarczny
i Chirurga wozow 220. — tamże na Browaristo-
drownio, wozow 500. — w Folwarku Torkowej wo-
zow 60. — w Awulsie szolcu wozow 45. — dla
Szynkarzow po kerozmach i Szynkach wozow 30.
na Łaski do miasta punktowego, mostki po drogach
i rozmaite reperacyie wozow 65. — a w ogół wychodzi
przez rok wozow 940. — wedle reiestrow okazanych
Wz kady własno sprowadzony furmanki kosztował
po kopy 16. i zapłaceno za one —. —. —. —. —. 157. 80.

Drewo na budowie podobnie z daleka o mil kilka sprowa-
dza się i ptaci się od sztuki 4. szyniowej po kopy 3/5. — a do
try szyniowej po kopy 45. — Drewna przygotowanego po
Fundach do budowy znalaztem kopy 5. — Stupow torpe-
wych po szyni 5 — sztuk 24. — Stupow ściennych sztuk 65.

belexek

belecech nawiazanie szlak 25. i na brokuwie szlak 35. Takowy
materiał przygotowany jest choc wozsi dla przedstawienia gunna
w Czekowcach i x budowania tamże na kilkaset szlak byta
wielkiej i cioskowej obory. - Wyprawkowanie ile zboża w Czekowcach
kosztować może również iak i karima mająca się x pożytkiem wozu
się na goscineu x Bererzy do pinska idącym do łazera się pod literą
M. —

W tym miejscu niniejszem doniesi P. Kapitulę że budowała sama codo
robotnika w mieście Brasławiech niewiele kosztuje, albowiem
Majster Ciela który rarem jest przez Jmę i Stodowniczym spełnił
swoją obowiązek za odstąpienie planu szeryny x Choty i siada do stołu
Cieladnego Dwornego - parobkom zaś będącym przy fabryce dać się
tylko na naradę co ilu po rub. sz. 1. kopy 20. - również na ordyna-
ryę po osminie Łyła szóstnowe Jarzyny, po pół garca Soli i tyłu
wódki. —

Soli użyte w roku w folwarkach na ordynaryi i domowe
expensy rozmaite, będą S. Kupuje się w Pinsku, płaciąc za wies każdy
po rub. sz. 2. kopy 70. —

Żywność na światło wedle wydziału z rejestrow tak po folwarkach, w Browa-
rze, Mitynie, i w posylnkach expensuje się podług 24. płaciąc za każdy
po rub. sz. 2. —

Żelaza ile się użyte w roku pewnej proporcji potrzebę niemożno, albo-
wiem to zależy od ilości fabryki i potrzeby - kupuje się w Pinsku funt po
kopy 4½ - Cegły 1000 dla niedostatku własnej płaci się po rub. sz. 30.
kopy 50. —

Jak wychodzi zboża i innych artykułów porzeczogólnie w Tabeli
x toroncy pod literą D. - do której dla przeniesienia się, iak jest w tym
przedmiocie Expensy umiarkowane? odwrotu się -

14.) Wyniesiona była weryfikacya x przestaw gospodarskich i miedzi wedle Inwentarza
roku 1821 - podpisanego przez S. p. Kanonika Motuszkiewicza; lecz się nie
le bardzo nowy do przybytu? x pisatemu przeto swy reistr - którego to
stawiać jedno stronie x podpisem moim In fundo, a drugie rewersat-
nie od M. Buymieckiego podpisaną, prujatem które widzieć pod literą
B. - Miedzi Browarney wedle niedawno wspomnianego Inwen-

Parza

9

Inwentaria, składające się z dwóch tomów jednego kotta było
funtów 642. $\frac{1}{2}$ teraz zaś z nayduie się funtów 1824. - więc przy-
było już po Inwentarzu miedzi Browarnoy funtów 1181. $\frac{1}{2}$ zaś ze
sprawstów dawnych nie doliczono z miedzi Kuchennoy funtów 18. $\frac{1}{2}$

o Reiestrach.

1°) Reiestra utrzymują się szeregótowe tak in fundo majątności Braszewicz
jakże też i w folwarkach - i jakie zaś są one? wyszerególniłem
następnie: 1° w Majątności fundi Braszewicz Sam Kom-
missarz Pan Buynicki utrzymuje reiestra a) Kasy skarbowej
i Kapitulnej - b) Kasy włościańskiej - c) Krestencyjnego
Dworu, d) Wiozaki - e) Wydatki wszelkiego rodzaju i żywności
Pod dozorem Pisana Prowentowego - Pana Terpiłowskiego
są - a) Księga prowentowa wszelkiego zboża przychodów, roz-
chodów i dalszych produktów - b) reiestra szynkowe wyda-
wanej wódki oraz zboża branego z szynków i w włościan
za podatki - c) Reiestra Browarni i d) Księga magazynu
włościańskiego - Do powyższych Reiestrow zapisują się szere-
gótowie pod datami przychod i rozchód wszelkich artykułów
z wyrażeniem wszystkich okoliczności - Tabele codzienney
panoszczyzny i dziennik czynności ekonomicznych in fundo
Braszewicz utrzymuje Namiestnik Dworzyszewski. - W Thord
sie Sokołu Reiestra krestencyjne a) żywności b) Siar - c) Sto-
my - d) Tabele codzienney panoszczyzny i dziennik czynności
zapisuje Straznik szynków Pryjowski.

2°) W Folwarku Czechowcach są reiestra krestencyjne obejmu-
jące wszystkie żywności oraz podatki i czynsze wybierane
od włościan - udzielnie Tabele do zapisywania panoszczy-
zny i dziennik czynności. - utrzymuje one Sam Ekonom Pan
Lisiecki -

3°) W Awulsie Nabaku - Reiestra krestencyjne i ilości żywności
i także Tabele panoszczyzny i dziennik czynności zapisu-
je m. n. z

namiestnik Jan Terpilowski.

4° w Folwarku Tatkowej podobnież iak wszędzie Ekonom miej-
scowy Jan Tomasz Burzicki brat rodzony Kommissarza utrzy-
mnie Reiestra Krestenczynie, Ływiów, podatkow, i Czynszow
oraz Tabella pranożony i dziennik czynności gospodar-
skich.

Wszystkie powyższe reiestra co roku odnawiające się wyda-
ją się w raportach przedmianowanych i podpisem oraz
pieczęcią Kommissarską zatwierdzonych; do których każdo-
dziennie datami przychody i rozchody wpisuje się.

— Expenses procederowe doścoś tu wielkie; albowiem samowolny plemi-
potent w Kobryniu Jan Jabłonski na przypadek tylko pobiera:
rub. sre² 15. — Łyże Becz 1. — Przenicy osmin 4. — Jermienia Osm 4. —
Owsa Becz 3. — i Gryki Becz 4. — iak to umieszczono na Tabelli
pod literą, D. — Na samym wyjeździe moim z Braze-
wicz, miejscowy Kommissar Jan Burzicki podał mi
poszczególne napisanie expensu iaki był w czasie tego
się kryminalnego procederu w Grodzie Kobryńskim i
ukoniecznionego, a będącego teraz w sądzie Głównym Grodzień-
skim 1° Departamentu; iakowy pod literą, B. satałam dla
rozpatrzenia i zaopiniowania Przewietney Kapitulity.

5° / Kasie tak Włościckiej, iako i Dwornej, P. Kapitulity obliczłem i z re-
iestrami z konfrontowałem i okazało się:

Srebrm

Ruble Kup.

<u>W Kasie Dwornej</u> w dzień 26. Januaria przychodu	3414.	20 $\frac{1}{4}$.
Importowano do Kasz <u>P. Kapitulity</u> — — — — —	2120.	—
Wyżto na <u>expensu fundi</u> — — — — —	909.	33.
Pozostało w Kasie — — — — —	684.	3 $\frac{1}{4}$.
<u>W Kasie Włościckiej</u> było przychodu — — — — —	1355.	65 $\frac{1}{2}$.
Okazało się wroschodzie — — — — —	1021.	24.
Pozostało w Kasie po 26. Januaria — — — — —	334.	41.
Na zapłacenie podatkow z raty masowej bieżącej, potrzeba	420.	6.
wzr. niedostaie na zapłacenia tej raty — — — — —	385.	65.

Nawstatek

Na ostatku ukonczywszy mnie poruczone Dzielo, Stosownie do Instrukcyi danej; wszystkie Reiestra otrzymywane tak przez Pana Kommissarza, iako też Pisarza Prowentowego - Ekonomow po Folwarkach i namiestnikow po Starostach, Skreputem i własnym podpisem oraz przytożeniem pieczęci przy przebrniowaniu, zatwierdzitem. -

Uwagi Delegowanego.

Gospodarka, w powszechności ja uważając, tak in fundo Braszewickiako po folwarkach i Starostach jest niesta, albowiem Kommissarz miejscowy przez lat 30. - wiednymie miejscu swojego przebytu, dobrze jest obecnym gruntami, włości i okolicznościami wsześciemi i dokłada wszelkiej usilności i starania o dobro P. Kapituły i należyte wykonanie poruczonego mu obowiązku. - Nieakuratności i uchybienia, iako w tak krótkim czasie przebytu moiego w Braszewickach dostrzedz mogłem? dla uproszczenia i wiadomości, poniżej umieszczaam. -

1° Nieznaydowanie się Inwentarza Podawerego w tym miejscu; dato powód że włościanie w odstęgiwaniu niektórych swych powinności byli uciskani - zatem należy sporządzić w roku 1821. - przejrzeć i wszelkie powinności i opłaty nie na ogół, ale przez szczegół do każdego folwarku, wyraźnie oznaczyć i przed dniem 24. Junii b. r. nowy sporządzić z tym: aby nie tylko kommissarz, lecz i Ekonomowie folwarkow mieli sobie zrobione osobne podanie, czego dotąd nie było i niema. -

2° Ponieważ kalkulacyja Generalna była ostateczna w roku 1825. zatem potrzeba zdjąć rachunki i zrobić formalną weryfikacyę i rozliczenie się z włościanami niezułownie za lat 4. po dzień 24. Junii b. r. -

3° Browar we Dworze Braszewickach lubo jest dobrze zabudowany ze wszelkimi wygodami i ma potrzebną ilość miedzi - jednak

Dla niedostatku

niedostatku dobrej wody. / Którey pomimo czynionych starań wy-
należą tu niepodobno. / Wychód gorzalki jest bardzo szkodliwym
skarb Kapitulny niewyrachowano powoli szkodę; przy lepszym
urządzeniu, zniechęceniu i dogodniejszej wodzie, powiększyłby się wy-
chód bez porównania, nawet do potowey jeśli niewięcej - porównano
niekiedy, sądzić, wystać z tego cztowiemu szkodliwego, któryby rozpoznał i
wszedł w istotne przyczyny niedoskonałości Browaru. - Opowiada-
no mi że za posesyi Łuka był drugi Browar założony w Folwar-
ku Czekowcach w którym znajdował się wisnory znacznie
wychód gorzalki; lecz gdy Skarb Kapitulny zwrócił Łukowi koszt-
tu za wybudowanie Browaru w Czekowcach niechęciał? on więc
przy wyjściu z posesyi zniósł te budowle i do folwarku dziedziczne-
go przeniósł - jeżeliby takim postąpił z tą osobą znalazł się na
urządzeniu Browaru osądził że w Braszewiczach poprawionym
byłby niemożę dla nieczystości wody, a w Czekowcach urna
miejsce dogodniejsze? tedy z powodów tak ogromney straty należał
Browar wielki z Braszewicz przenieść do Czekowców, a tam zro-
bić mniejszy i najmniejszy miedzi dla niesdobytych tylko potrzeb, mia-
nowicie dla wychowywania dzieci pierwszoletnich, Szwabów i matcy
liżby wózków karmnych. - Artykuł ten o browarze iako jest pier-
wszym w gospodarce i wiele znaczącym tak w zagniojeniu roli,
iako też w ukarminie Bydła do sprzedawcy i w przedpięciu zboża
na gorzalkę i iakowatostwie i innych, liżby furmanek przewiezo-
na dla sprzedania byłby może? zastęguie na rozważ. P. Kapitulny
iako znaczna część rocznego dochodu stanowiący. -

- 4° Zwyczajem jest w Braszewiczach że zboże wydaję się do Bro-
waru i młynu niedając na wagę, iako jest wszędzie na wóto
w sąsiedztwie ale namiarę - tylko Braszewickie dla niebiego poto-
żenia gruntów nie jest ważne co także przytacza się do małego
Wychodu - potrzeba zaprowadzić wagi regularne i na one puda-
mi wydawać tak do młynu iako i browaru, - z tego te wyniki, po-
tyżki; że młynarz z łatwością i bez pokrzywdzenia tajemnego w ma-
dziej młotki, tyle oddawać będzie obowiązany wney na wagę ile
przyjął zboża do młecia - również Winnik nie będzie się wyma-
wiał

wymawiać nieważnością Zboża, bo biorąc na fundy winien będzie wydać z każdego, taką miarę gornatki, jaka się wydaie powszechnie w bliskich z sąsiednich Browarach. —

5°) Dla zachowania oszczędności w opłacie; utrzymuje się tu jeden tylko pisarz główny pod nazwaniem Prowentowego — ten odbiera zboże z Gmina — wydaie do Miłyny i odbiera z onego, również miary Munka do Browaru i przyjmuje gornatkę do dyktwa, wydaie ona na Szyntci i rozprowadiać hurtem za wiedzą Komisarza rozmaitym ustronnym osobom. — Mnie się zdaje że potrącenie magazynu z prowentem, jest podejrzenie i dobremu urzędzeniu przeciwne — dla przychyn iawnych, którzy do tu z dając rachunek przed Świątym Zgromadzeniem, wymieniać niewiadę potrzeby. —

6°) Jeśli będą oddzielni pisarze, Magazynowy t. j. a Prowentowy Zbiór wódek z każdej z nich z większym pożytkiem dla Skarbu P. W. pituły spełniać będzie poruczony mu obowiązek i w czasie kalkulacji z pewnością wyjdzie się istotna prawda — w czasie niniejszej Lustracji przeskonatem się że J. Jan Terpiłowski odbywając sam jeden obowiązki pisarza Prowentowego i magazynowego, nie może w onym wydać i browaru ciągle dopierać ile jeszcze używanym orszto będąc do pióra przez J. J. Jan Tommisa. —

7°) Szyntki nie najlepiej urządzone naturaltem — nie było dziż renek do którychby wydaie się wódka i przyjmie się z Szyntku zboże, przez Pisarza zapisywanemi były — iakowe przy obecności miary z wypisaniem tego wszystkiego po za konnotowaniem przerwami rozdaniem zostaty — Wódka iak przyjmuje się z Browaru bez oznaczenia proby, tak się i do Szyntku wydaie; a z tej przyczyny Strachnik Szyntkow dwoi nieciot w stanie, czy się wódka przez Szyntkarów fabrykuje lub nie — niema też Straf iakie są zwysze poprowadnych Skarbowych Szyntkach do zamknięcia Barytek z wódką, w celu zapobieżenia fabrykacji, czyli dolewaniu wody przez Szyntkarów. —

8°/ Sprawy utrzymywania przez Skarb Kapitulny w liczbie Ymii zostało na 15. groszu / wedle Tabelli pod literą D. / i pobierania wnoszący razem ze Skarbem żyta rocznik 4. Jęczmienia rocz. 3. Osi 4. Żyta Psudow 4. — i Soli Gurey 30. — oraz drewn kupnych Skarbowemi furmankami zdaleka wywiezionych 30. — Czy takowe przekroczenie dla trynkerów nie jest zbyt znaczne i czyli niemożna innego w tym przedmiocie uczynić rozporządzenia? zostawić się to do woli i postanowienia P. Kapituły. —

9°/ W Akcie samej Sustracji pokazaniem liczby stróżów wychodzących do folwarków, oraz wartowników nocnych; która gdy nie jest odpowiednia koniecznej potrzebie i skrywdz odcierania rok od roli i włości? zatem w nowym Inwentarzu przepisać należy po ile stróżów w Limie a po ile w lecie, wychodzić będzie — również to się ma rozumieć i o wartownikach nocnych —

10° Powiedziatem na swoim miejscu gdzie ma być kaźniemi wieprze mające się rozdełwać na ordynaryj, Oficyalistom i Celadzi — teraz dodać to tylko winieniem, że swoim przy Browarsze Braszewickim jest liczba niewielka i to w większej części z miodzicy — znać że dotąd to rodzaj żywiotów był wzniesieniem, z którego przez tyle lat żadnej dla Kapitulnego Skarbu nie wnoszono w Nieustrach Jutrąty. — Zatem czy niezdobyć się i w tym zrobić postanowienie aby corocznie najmniej po 10. kabanów wyprzedawano na Jutrąte żywcem, lub przynajmniej karmiono po 5. wieprzy na owraz dla parobków do fabryk nie tylko w Braszewickach ale i w innych dobrach kapitulnych ciągle istniejących; a to z powodu że w tym miejscu taniej się sprzedaje zboże niżli po innych majątkach. —

11° Ordynaryja dla Oficyalistów i Celadzi lubo dysz jest umiarkowana i zapewne daleko mniejsza w proporcji utrzymywanych osób iak po innych majątkach P. Kapituły? — jednak i w tym przedmiocie w nowym Inwentarzu należy ono opisać z dodaniem pewnej sumy dla każdego Baranów na misa; zważając po zmniejszeniu liczby krów własnych przez Oficyalistów utrzymywanych, iak w tym okazywnie wyrazitem w samym Akcie Sustracji. —

W tym

w tym wlasnie miejscu nalezy dac Swiadectwo Panu Kom-
missarzowi Busznickiemu ze choiaz stadnie na ordynaryj-
z samego tylko Dworu Braszewicz Lipta Beck 24. z dalszemi
artykutami - lecz przynajmniej nie podaje oddzielnych rachun-
kow na przyjscie osob urzedowych i gości, iakto: na wino, cukier,
kawę, herbatę *itd* -

12°) Len co rocznie w maiestku tutajszym usiewa się i talki na
pototno przez włościan z pańszczyzny przeda się - przeglis-
dając dawne reiectra i kwity Kasy Kapitulney wydające się,
niezależnym wskazanej ilości sprzedającego się pototna Trakcie-
go, nad sztuk 6. - za które wprzedaży raz brano po 6. rub. 50.
a drugi po 5. - niewiadomo po ile włości wyprzedała Taler,
a ratym i ile prawdziwie wnych było. - Przy nowym Inwen-
taryu lepiej byłoby przeznaćzyć po wiele z każdego Dymu,
włościanie mają wyprzedać Lnu dwornego sztuk, Taler i po-
ile dni rato mają im odtrzącać z pańszczyzny - tym po-
radkiem przy kalkulacji Generalney Tatrzyckiej i pewniej-
szy będzie rachunek. - Jedni zaś wyprzedzione wedle wy-
padającej liczby z Inwentarya, zbyłbym bez skania i kosztu
tu, odsyłać do Kasy Kapitulney, które tu w wileń do fabry-
ki potociennej nie opodeł ratownicy mogły być z korzyścią
znacniejszą wyprzedać. - Przędza grubszą potrzebną na
odrianie ozeladzi, w takiej tylko ilości powinna być wy-
przedać ile onej potrzeba na rok jeden. - Gdyby maiestwo
Braszewicza miała więcej ziemi do uprawy Dwornej w pro-
porcy, zbywającej ludności, tedy usiewanie Lnu iako ma-
to, przynoszące korzyść radziłbym zmniejszyć dotyla;
ile tylko nieodbite potrzeby fundow wymagają. -

13°) Roslina niewyżteczniejsza, iaka są Kartofle; nie wawie-
kiej ilości Becken tu się usiewa - Proponowatem Panu
Kommissarzowi, aby to znacznie pomnożonym zostało,
mianowicie od roku następnego - Kartofle prospolicie się-
ją się w ugorze i przygotowywują przez uprawę gruntów

Lipta

to lub też pod przenico letnia, która iak wiem z wsta-
snego doświadczenia; dobrze po kartoflach redzi. — I bad-
to wiem i otem czego i sam będąc Plebanem Wotkowskim
doświadczałem, że w Gubernii Grodzieńskiej w wiskoszylićbie
Browanow pędzi się wódka z kartofel za dodaniem czerwa-
tej czyli piątej części masła i znacznym pożytkiem. — Kum-
missarz miejscowy nawet następnego wiosny projekt wysiew
kartofli pomnożyć — a jeśli mój projekt przystąpi ^{na siebie} przez Kapi-
tula do pomnożenia, wysiewu kartofli zostanie? tedy bierz ^{na siebie} krot-
ki i tatury sposób uprawiania ziemi, rośnięcia i opatrzenia
kartofel, przepisać. — Sorki zaś do oborywania snych, po
wielu już zaprowadzone domach w Litwie, łatwo będzie tu zrobić
i przestac. —

14°) Wyrazitem powyższy w samej Lustracji, ile jest w całej obser-
wacji majątku Braszewicz - domów włościańskich, dobrych?
ile potrzebujących reperacji? i ile zupełnie do nieczynności niezdol-
nych — wiadomości te znajdować się w Annale pod literą A. —
w miejscu tym dodać że jeżeli za pomocą Dworu iako w kreiu
bolesnym, w każdym folwarku. Domy włościańskie przynajmniej
po kilka przesypywaniami i restaurowaniami niebada? tedy mogą ulec
przeobrażeniu z ruinowaniem się, z niepodobienstwem do podziw-
nienia snych. —

15°) Subo Inwentarzem roku 1821. zaleconym zostało, aby po wszyst-
kich folwarkach byli gumiennicy przysięgli i utrzymywali karby,
tak więtku, iako też wymiotu i namieru Zbora? jednak dla nie-
znajdowania się Inwentaria infundo, ten porządek dotąd zapro-
wadzonym nieostat i tylko Ciuni bez utrzymywania karbow, miej-
sce gumienników przysięgłych zastępują. — Zapytany Kommissarz
dlaczego to jest zaniedbanym? tłumaczył się, że niemaici In-
wentaria pod ręką, o stanowym postanowieniu niewiedzieli. — wy-
pada przynajmniej chować nadal karby i gumienników przysięgłych,
zaprowadzić. —

16°) Wyrazitem w akcji Lustracyjnym że Ludność w Muietwosiu
Braszewiczach jest przewyższająca potrzebe uprawy roli i tam
że

i tamże radzić, aby Kontynkowi z dziećmi i pozostałe sieroty
z wolną przenosić do majątków Kapitulnych - Ponar i Słodziejek
teraz dodać tę wiadomość iż wiele osób męskich, albo brane przez
osoby Kapitulne, albo wyprawione do fabryk w tutejsze strony,
nie powróciły do Braszewick; listy których widzieć w Tabeli
pod literą S. - należy dokładnie o nich powziąć wiadomości;
będących w majątkach Kapitulnych in loco quo zostawić, a
zostających u postronnych osób odrywać i do włości tutejszej
Kapitulnej oddać. -

14^{ty}) Pwiedziatem wyżej w Aktie i teraz powtarzam że włościanie
wedle kwitów i rozstradku Gubernialnego, wnoszą tylko summi,
po rub. 8^{ty} 1444. kop. 62. - pobierając za teraz w dnich rubli 8^{ty}
1.628. kop. 25. więc przewyżki okazuje się rub. 8^{ty} 183. do czego
dodawany nieostusznie pobierany przez lat 3. - wybór nadworna
dla wysoka /: co zostało znieśionym /: i na Chirurga w przeci-
wienótwo Inwentarza r. 1821. - wyniesie najmniej rubli 483.
z górą. - Wybór takiowy uważam za rzecz nieostuszną i niesk-
dla włościan. - Wypada więc przynajmniej z zawinionych
remanentów z był lichnych i do wybrania niepodobnych, wystracić;
i nadal pobierania tego zaprzazać. -

18^{ty}) Chirurgy w Braszewicach utrzymujący się Jmpan Bernacki jest
za drogi i nie odpowiada swojemu celowi. - Stwierdziłem w Aktie
Sustawcy i wyrazem w Tabeli pod literą D. iż on pobiera pensję
i ordynaryę, oraz ile utrzymuje, koni, rygla, Pastwa i innych
żywiótów - byłoby dogodniej utrzymywać Chirurga nieżennego,
któryby siadał do jednego stolu z Kommissarzem i mniejszego
miejsca potrzebował do mieszkania - nadto Jmpan Bernacki,
niekiedy anużery i wydalał się po raz kilka w roku,
do folwarku swojego o mil blisko 30. - mato wedle Świadectwa
Kommissarza, włościanom chorującym jest użyteczny. -

19^{ty}) Z Obliczenia Magazynu włościanskiego wedle ustawy Rząd-
owej za duży 1804. - należy co roknie z każdej pobierać 4^{ty}
po garcy 3. - i Jarmyny po gar. 1. - Co wynosi na rok z sumy Maga-
zynowej

Magazynowej. Łyta Cietwierci 50. - Cietwierzykow 3. - i gurey 4. -
Jaruzny - Cietwierci 18. - i Cietwierik 1. - powinno ztym bydr w maga-
zynie od roku 1822. do 1829. - inclusive, za lat 8^m. Łyta Cietwierci
452. Cietwierikow 4. - i Jaruzny Cietwierci 150. - Cietwierzykow 4. - Co-
redukcije na Becezi wyniesie - Łyta Becezi 236. - Osm 4. - a Jaruz-
ny Becezi 75. - Osm 4. - Teraz w magazynie znajduje się Łyta Becezi
328. - Osm 4. - Jęczmienia Becezi 115. - i Owsa Becezi 65. - odtrąciwszy ma-
gazyń, wypelniony wedle przeznaczenia nadowego - zostaje w przewyż-
sze własnego włościanskiego zbora - Łyta Becezi. 92. - i Jaruzny Becezi
104. - Osm 4. - z tego rachunku okazać się iż należałoby z mniey-
szych włościanom co roczna, z syplek magazynowa, który daiaż dotad,
z każdej chaty gruntowej po 3. szesnastki Łyta i po dwie Jaruzny -
dosyć byłoby aby nadal z syplewali tylko po półtorej 16. Łyta i pięć-
ney Jaruzny. - przesupercizco zaś ilość Łyta Becezi 92. i Jaruzny Becezi
104½ mwinaby wyprowadzić, i wiste za to pieniędze obrócić na
za kupienie Lasu na chaty włościanskie i inne ichże nieodbita po-
treby; albo z tożyć w kaspie włościanskiej, na opłatę podatkow. -

20^{ty} z Porporozum się wiosny budować się będzie z wryciem i starego dre-
wa, Obora wielka na kilkaset sztuk Rygla w Cechowcach, gdyż
dawna z obawo upadku ledwo tego zimę przestać mogła. - Donio-
stem P. Kapituły ieszcz 28. Januaria b. r. listem pisanym z Braszewia
przeremnie do Jw^o Prata Proboszcza i Kawalera o konieczney potrze-
bie z budowania Młynu wietrznego - od którego miałem zażycie
odebrać odpowiedz wstawach następnych, Co do Młynu wietrznego,
„uprasza Kapituła Wnieszpana, rozpatrzyć się dobrze w miejscowe po-
treby, iesliby koniecznie był potrzebnym i mógł stać się znaczenie
„wzrostnym; zgadza się na postawienie jego, byleby także istotnie
„był dobrym, chociażby z większym kosztem, - Tym osmielony
z obowiązkiem Pana Buynickiego, aby sprowadzić Mechanika i
z nim z robić umowę i wyliczenie kosztów trzymając się rozporo-
dzenia P. Kapituły. - Wyliczenie takowe i umowę z tożystem
w Anexie pod literą C. - W tym miejscu cnię się bydr obowią-
zanym dla przekonania P. Kapituły, wytorzyć powody dla któ-
rych postawienie Młynu wietrznego uznais bydr za nieodbitie

potrzebne

potrzebne. — 1° Żyto tu będzie syromiotne z mokrych gruntów niemożę się dobrze z młec na mąkę w małym deptaku, która rawsze jest kruszkowata, — a w dniach wilgotnych i drżących inawtey Żboża młec niemożę ax nim to pierwiecy w Stodowni lub piecach włościańskich przesuszonym niebóże. — Przekonatem się widocznie z przedanej mąki do magazynu Kobyrńskiego, w której nie tylko że nie było żadnego namiatu, ale nadto na 100. Bezd. było upadku Bezd. kilka — również młieźcego się Żboża na Browar, ani jednego garca namiatu, a może i z tej przyczyny że mąka kruszkowata wydajscasna towary, niedaie należytego wychodu gonatni. — 2° w Dniach wilgotnych i Drżących przez całą Zimę i Jesień na przesuszanie żboża w Stodowni wychodzi znaczna liczba wóww Druw, które się tu drogo kupują i z daleka sprowadzają. — 3° Wondawne Żboże po wsiach włościanom do suszenia, przynosi dlanich wielki ambaras, a dla skarbu Kapitulnego niemata stratę i żadney nieczyni dogodności; albowiem jedni przepalają żyto, drudzy po z młeciu w Żarnach mnięcyora, oddają mierz, moneki niżli wzieli żytem — inni wrécie mogą być podeyrzani o niewiernosć i okatrymywanie przy sobie części danego Żboża. Te to okoliczności zmusily mnie do zrobienia projektu, który P. Kapituła, raczyła zatwierdzić. — Dłotymieszeze wiskszego przekonania przywodzi, ile ponosi straty P. Kapituła przez niedostatek dobrego młynu. — Na Browar i Expensę fundowe miedle się corocznie najmniej Żboża Bezd. 350. — z którego powinni być namiatu wedle powszechnego zwyczaju na Bezd. po Osmiu 2. — — wynie- sie Bezek 87. Wanda por. 53. do czego polozyszysy jeszcze upadek w piecach włościańskich przy suszeniu z miar drobnych, przy wydawaniu i odbieraniu oraz iak wyżej wyrażitem że niektórzy oddają mnięcy moneki niż biorą żyto; najmniej straty Bezek 10. do czego dotychczas na Druwa do suszni, expensu rub. 50. 30. — wypadnie orewistej i widoczney straty rub. 80. 30. — Okazałoby straty roczne wynosić mogęca, do rub 80. 30. —

prócz straty

straty na wychodzie wódki w browanie - na panszczyźnie i na niewygodzie, z tego pragnąc, aby się; tym samym S. Kapituły zapewnił, iż z wygotowania wiatru dobrego, doświadczany do tego ubytek, obróci się w coroczną statą intratę - a gdy jeszcze w tym samym położeniu młynów wodnych niema, a wiatraki w sąsiedztwie są niedobre i małe? przeto ma się postawić młyn wiatrowy w Braszewicach, gdy zostanie dobrze urządzony i dobrze dorobowany, może jeszcze i od ustronnych osób wronym mleć mogących, przynieść korzyść dla Kapituły. - Rozumiemy zatem że nad wydatkiem potrzebnym na wybudowanie młyna wiatrowego, nie trzeba się zastanawiać, gdyż zysk najdalej za dwa lata; expens podiśty wynadgrodzić może. -

21° W Łącey Obszerności Miejskości Braszewick, niema żadnej karcernej więzowni na tronie większym i na czynie, z korzyści przynosić mogącej. - Upatrzytem miejsce ku temu zdadne na brzegu gruntów folwarku Czechowic od Braszewick o mil dwie półtożne, na tronie idącym do miasta Pina - tam właśnie gdzie się schodzi dwa trakty, stary i nowy - możeby się zdało, w pewnym i upatrzonem czasie zbudować tam karcerne, więzownię, ile że w przeciągu mil 5. i więcej niema żadnej do stanożenia dogodnej; a furmanki z stron rozmaitych nawet i z miejsc odleglejszych ciągle tak zimno, jako i latem, tamtędy do Pina mianowicie po Sól, przechodzą - Zbudowanie tej karcernej wedle słownego wypracowania pod literą M. - najwięcej kosztować może rub. S^{re} 194. - k^{op} 85. - zysku zaś co rocznie na statą intratę do rub. S^{re} 400. -

22° Chociaż Bydła we wszystkich folwarkach Braszewickich, liczą i młodzi, S^{re} 63¹/₂ - i udzielnie na karmie do sprzedania sztuk 51. - jak to w Ancie Substracyjnym pokazotem; jednak z powodu pomnożonych przez dwa dwulecia nowych założonych folwarków, wiskorze jeszcze iluś jest potrzebną w miarę rozległości pól dworskich i potrzeby co rocznie gnojenia onych - samych krów dworskich wypada koniecznie doprowadzić liczbę do 200. - a jeśli można, to i więcej. - Wotów przynajmniej po 50. - prócz krów brakownych utrzymywać i

zakarmić

i ukarmiać przy Browarze - co wszystko na staty, Intraty, rubli
Sre^o Tysiąc z górą przynosić będzie. -

23°) Powiedziatem w Akcie i pónawieam raz drugi, że włości-
nie tej majztwosci niewiele, bo ledwie w półowie moia, konie
i nie są usposobieni do wywózki w odlegleysze miejsca napre-
daj Krescencyi Dwornej. - Przez przyjscie podanego prze-
zemnie proiestu, aby napoczerstek kupić klaczy C. gospodar-
skich i B. niewielkich Ogierkow dla klaczy włościainskich, mo-
żnaby liczbę koni u włościain powiększyć i przez to z szera-
sem doprowadzić ich do tego iżby za dobrej samney drogi,
kiedy gospodarz mógł przynajmniej odbyć do miasta
co raz nie jedną, drogą, z produktami Skarbowemi, na cenie
których, możnaby uzyskać, blisko 1000 rub. Sre^o. -

24°) Chociaż osuszenie i okopanie rowami gruntow, tak Dwornych
iako i włościainskich, dobrze się tu okazuje bez najmniejszej
opłaty, bo samo tylko Penszczyzna, i Skarwarkami; gdy jednak
dla pokrytej Ziemi śniegiem opatrzyć wnyh niemożem? - zo-
staie więc to majztwu być pomnie delegatowi, któryby w cra-
sie przyzwolitym, tak grunta iako i tonki obejrzał - i dał opinie,
a zali niema potrzeby pomnożenia rowow i z robienia szeregami
i głębszemi wykopanych już kanałów. -

25°) W krótkim opisanu budowlow dwornych, iako złożytem two
litera A. - wykazatem iak jest znaczna melioracya w wnyh,
od roku 1821. - która i dotąd ciągle utrzymuje się, gdyż iedne
Domy poprawiają się a inne budują się na nowo. - To sercem
w samym Akcie Liutracyjnym zamilozatem, w tym miejscu
dodaj: że dom mieszkalny dwu duby, majscy stugwsi tonki
38. a szerokości tonki 8 1/2 w scianach zaś wysokości tonki 14.
lubo w r. 1804. - za profesyi Łuka nanowo był zreperowanym,
iednak i dziś mało bydx morie zdany do użytku, iako wlasty
w Ziemi i w scianach po części spróchniałych - materiatoby
w czasie kiedyś dogodnym dom ten nanowo przebudować i
zmniejszyć dla mieszkania Króley majztwu, oraz z dytanych

Delegatów

Delegatów od P. Kapituły i Plenipotentów. znachna części drewa,
iakoż: wyjęte sztuk w ścianach, belki i stolowanie, mogą być
iakoż do nowej fabryki użyte; Kurnie i Kominy piece też =
same prostować mogą. —

— 26:] Warunki i domy szynkowe, kiedy są obiektem ważnym do In-
teresy? a ztym i o catości onych staranie mieć należy — w czasie
niniejszej Sustracyi prócz matej części dobrych, z naturalnym
iakoż podgryzła, drugie ruynujące się — potrzeba ztym aby one
corocznie z kolei przebudowaniem zostały albowiem zostają w za-
miedbanii, rychto mogą upaść, a wówczas na budowanie
nowych większy koszt ponosić przyjdzie. —

Oto jest Rachunek z Czynności moich pomoco-
ney w Maiętności Braszewiczach, który wespół z anexami
i Tabellami składam w ręku Dostojnych Mów Przeswie-
tną Kapitułę Składowych — Był ony może niedokładny,
bot że i krótkość czasu i poważona nieodpowiedność Czyn-
ności — Jakkolwiek praca moja przez was Szanowni Mów-
nie przystała zostanie — przyjmę każdy wyrok i powinieną
uległość, będąc w summnieniu przekonany, że dłałatem
iakoż mogłem, i że sametylko Dobro Ogólne Przeswie-
tnej Kapituły czynności moim przewodniły. — Dodany mi do w Spół-
nej Sustracyi w imię Pan Plenipotent Pielechni, iakoż w Brasz-
ewiczach, tak i w Wotpienicy /: którego raport wkrótce ztożę /:
był najwyższą pomocą, robiąc wyliczki z Pielechni, Indegu-
jąc Sundry dla powiększenia wiadomości potrzebnych, i zapisując
notaty okoliczności miejscowych, z których niniejszy Raport
ułożonym został. — Oddaję mu zatem należną Sprawiedli-
wość, razem poświadczam o gorliwej i akuradnej pracy Jego

Dat 1830. Miesiąca Marca 12 Dnia. w Wilnie —

— A. Roman Ausgólwili Kanonik Wileński. Delgowany do
małżonki Braszewicz. —

